

ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

วิทยานิพนธ์
ของ
สุทิสรา พิมลจินดา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุม และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการควบคุม

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ไสภาค วิริโยธิน)

กรรมการ

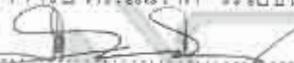
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เจียนประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบ

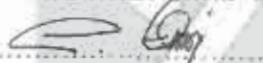
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ไสภาค วิริโยธิน)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เจียนประเสริฐ)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ อนันต์ ประศาสน์กุล)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ มะโน คำบำรุง)

มหาวิทยาลัยทักษิณ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ

ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา

(อาจารย์ ดร.จันทัด ทองช่วย)

วันที่ 30 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

วิทยาพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่ง จากอาจารย์ ดร. ไสภาค วิริโยธิน ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ เจียบประเสริฐ กรรมการ อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล อาจารย์อาคม วัดไธสง อาจารย์ ดร. พรทิพย์ เสมากัฏี อาจารย์ ดร. วีระชัย เสมากัฏี รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรวัฒน์ นิจนตร รองศาสตราจารย์ มะโน คำบำรุง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาสิขันธ์ มณีพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ ไชยสร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลวรา สุวรรณพิมล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร นันทิยานนท์ อาจารย์สุคนธ์ วิเชียรรัตน์ อาจารย์ประทีป นวลเจริญ อาจารย์นิพนธ์ แจ่มเอียด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิจิตร สังข์ประพันธ์ รองศาสตราจารย์ ศิริชัย อิศระโชติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์เพ็ญ ตันท์สน์ ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ จนสามารถดำเนินงานได้สำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณปัญญา แก้วเหล็ก ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ภูเก็ต คุณสุธี อารีย์พงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง คุณกิตติศักดิ์ ทองเสมอ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบ้านบางเหนียว คุณพวงทิพย์ รักแตงาม ที่ได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และรับรองเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาภูเก็ต ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ตทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ประสานความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณไพบูลย์ โสดาบรรลุ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง ที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้ศึกษาต่อครั้งนี้ และขอขอบคุณ คุณมณฑิพย์ ปะจันทบุตร คุณพวงทิพย์ รักแตงาม ร.ต.อ. คมณเดช เปาะทอง และเพื่อนนิสิตปริญญาโทรุ่น 42 ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ ตลอดจนเวลาที่เรียนและทำการวิจัย

ท้ายนี้ขอกราบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ชาย ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอยกคุณความดีเป็นเครื่องบูชาคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ทุกท่าน

สุทิสรา พิมลจินดา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การบริหารการศึกษา	8
การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา	9
การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	10
ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	12
ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	13
งานการให้บริการแก่ชุมชน	14
การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	19
งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา	20
การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	22
งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ	26
การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
งานวิจัยในประเทศ	33
งานวิจัยต่างประเทศ	35

บทที่	หน้า
3	38
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
4	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
5	52
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	52
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
อภิปรายผล	56
ข้อเสนอแนะ	60
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	61
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	70
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	71
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	76
ภาคผนวก ค ตาราง 8	86

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	90
ประวัติย่อของผู้วิจัย	95

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตัวแปรขนาด ของโรงเรียนและประสบการณ์ในตำแหน่ง	38
2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม	44
3 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต	45
4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S D) และระดับการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต	46
5 แสดงการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต ตามตัวแปรประสบการณ์เป็นผู้บริหาร	47
6 แสดงการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	48
7 แสดงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต	49
8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกเป็นรายชื่อและราย องค์ประกอบ	86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา “คน” ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ” (5 ธันวาคมพ.ศ. 2528 : 63) ทั้งนี้เพราะการศึกษาช่วยเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิต ช่วยสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง ช่วยปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตลอดจนช่วยให้สามารถพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การศึกษายังช่วยลดปัญหาความยากจนลดปัญหาด้านสุขภาพ และทุกพหุขนานการด้วยการเพิ่มความรู้และภูมิปัญญา ตลอดจนประสิทธิภาพของแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการผลิตสมัยใหม่ ซึ่งจะต้องใช้แรงงานที่มีการศึกษาสูงขึ้น สามารถเรียนรู้และปรับตัวให้ทันเหตุการณ์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนั้น การให้การศึกษแก่ประชาชนของประเทศ จึงเป็นการสร้างพลังอำนาจให้แก่ชาติบ้านเมือง สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยนั้น ได้มีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับแต่ละยุคสมัยมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของข่าวสารข้อมูล ยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งทำให้เกิดคำกล่าวที่ว่า “โลกไร้พรมแดน” จากเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยและมีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการลงทุนระหว่างประเทศ

จากการที่ประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการศึกษาจากเดิมที่เคยจัดโดยวังและวัด มาเป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา มีครูที่ได้รับการฝึกฝนมา โดยเฉพาะมีแผนการศึกษาและหลักสูตรที่ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาตามแผนดังกล่าวมานี้ยังไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาบุคคล ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศได้ดีเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ตลอดทศวรรษที่ผ่านมาจึงได้มีการพยายามปฏิรูประบบการศึกษาขึ้น (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2543 : 1) และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสนับสนุนให้ประชากรมีการศึกษามีความรู้ความสามารถสูงขึ้น โดยให้ประชากรไทยมีประสิทธิภาพในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมีการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะทำให้ปวงชนชาวไทยมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดจนฝึกทักษะอาชีพได้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 9) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ยังให้ความสำคัญที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All For Education) และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education For All) โดยยึดหลักการบริหารจัดการ ซึ่งหมายถึง การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจทางการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับล่างหรือระดับปฏิบัติการ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานและ สถานศึกษา ตามนัยมาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานสี่ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง และตามนัยมาตรา 40 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาจะสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในระดับใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานของหน่วยงานทุกระดับ นับตั้งแต่กระทรวง กรม จังหวัด อำเภอ จนกระทั่งถึงโรงเรียน โดยถือว่าโรงเรียนซึ่งแม้จะเป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุดแต่ก็จัดว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้นำนโยบายและหลักสูตรไปปฏิบัติเพื่อให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง ส่วนหน่วยงานระดับอื่น ๆ มีหน้าที่คอยดูแล ช่วยเหลือและส่งเสริมให้โรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดเท่านั้น (สำหรับงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : คำนำ) ฉะนั้นโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานระดับผู้ปฏิบัติการจึงต้องบริหารงานให้ครอบคลุมภารกิจตามที่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 :16) ได้เสนอไว้ทั้งหมดด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรกิจและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีเหตุผล คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และพลานามัยสมบูรณ์ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นองค์กร เป็นหน่วยงาน หรือสถาบันทางการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบให้การศึกษหรือจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนหรือเด็กหรือเยาวชน เป็นระดับที่ต้องรับภารกิจวางรากฐานในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ให้มีความรู้อย่างน้อยในขั้นอ่านออกเขียนได้รู้การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ ตลอดจนเพื่อให้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป รัฐจึงกำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับที่คนไทยทุกคนจะต้องเรียน ดังนั้น จึงควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมดำเนินการโดยเป็นไปในลักษณะ “โรงเรียนของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน” ฉะนั้น เพื่อให้การบริหารงานด้านนี้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย ผู้บริหารโรงเรียนนอกจากจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการบริหารแล้ว จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและขอบข่ายของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 20) ได้เสนอแนะไว้ทั้งทางด้านงานการให้บริการชุมชนต่างๆ งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มุลนิธิ งานการประชาสัมพันธ์

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ถือเป็นงานที่สำคัญยิ่งงานหนึ่งของโรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาการละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนเป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดาย และบางทีอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนชุมชนจึงเป็นภารกิจสำคัญยิ่งประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 22)

แต่จากสภาพความเป็นจริงทั้งในอดีตและปัจจุบันพบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปรวมถึงจังหวัดภูเก็ตมีลักษณะที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกันคือยังมีได้ปฏิบัติงานด้านนี้กันน้อยอย่างจริงจัง (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส 2529 : 6) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นภารกิจที่ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมากหรืออาจไม่ได้ปฏิบัติเลย ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ ดาวเรือง รัตนิน (2518) เฉลิม แซ่ม้อย (2519) และวิทยา บุญสม (2521) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 26) ยังได้สรุปผลการสัมมนาเรื่อง ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่าเป็นไปในลักษณะผิวเผิน เนื่องจากโรงเรียนขาดบุคลากรด้านอาชีพต่าง ๆ คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักการไม่ร่วมมือ ขาดอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และ กิจกรรมดีเด่น ที่พอจะให้บริการแก่ชุมชน

ตลอดจนไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นเท่าที่ควร เป็นภาระบีบบังคับให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องเสียสละมากจึงจะดำเนินการได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านที่ตั้งของโรงเรียนซึ่งอยู่ห่างไกล จากชุมชนมาก โรงเรียนจึงไม่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและชุมชนก็ยังไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

สำหรับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนได้มีผู้วิจัยพบว่า คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักการของโรงเรียนชุมชน ทำให้โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 109) และในกรณีที่ผู้บริหารเพิ่งย้ายมาทำงานใหม่เป็นบุคคลที่ปรับตัวยาก เป็นผู้บริหารที่หยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตนเอง เป็นผู้บริหารที่ไม่ชอบทำงานและไม่ยอมคลุกคลีกับชุมชน (พิสิฐ พิษณานนท์. 2530 : 145) และสภาพปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนก้าวก่ายงานในหน้าที่ของโรงเรียนมากเกินไป ความเห็นอาจขัดแย้งกันระหว่างครูกับผู้ปกครองในเรื่องการเรียนการสอนและการปกครองนักเรียน ทั้งบ้านและโรงเรียนมองไม่เห็นความจำเป็นที่บ้านกับโรงเรียนจะต้องติดต่อเกี่ยวข้องกัน จึงทำให้โรงเรียนห่างเหินต่อกัน (ภิญโญ สาธร. 2519 : 21) และอีกประการหนึ่งคือ คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีสภาพความร่วมมือระหว่างผู้ ปกครองและครูไม่เป็นไปด้วยดี คือมีเวลาสัมพันธ์กับชุมชนน้อย หรือไม่หาโอกาสสัมพันธ์กับชุมชน มีปัญหาทางเศรษฐกิจ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างกับชุมชนไม่มีระบบและมีบุคคลลักษณะไม่เอื้ออำนวยต่อการสัมพันธ์กับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 64) นอกจากนี้ปัญหาเกิดจากความประพฤติ หรือความขัดแย้งส่วนตัวระหว่างโรงเรียนกับวัด หรือกับหน่วยงานอื่นของหมู่บ้าน และปัญหาความไม่เข้าใจในบทบาทของตน เช่น โรงเรียนไม่ยอมรับข้อเสนอแนะของชุมชน หรือบางครั้งผู้นำชุมชนพยายามจะก้าวก่ายการดำเนินงานของโรงเรียน (ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ และคนอื่น ๆ. 2525 : 120) วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529 : 3) ได้ให้ข้อสังเกตของปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกันเกือบทุกจังหวัด จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางการศึกษาละเลยการปฏิบัติหรือปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น น่าจะส่งผลกระทบต่อการทำงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามาโดยตลอด จึงมีความเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะได้มีการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่แท้จริง พร้อมข้อเสนอแนะ ใช้เป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ตามตัวแปร ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง
3. เพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและท้องถิ่นด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหาการศึกษาค้นคว้านี้ มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ภายใต้อัตลักษณ์ของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งประกอบด้วยการบริหารชุมชนด้านต่าง ๆ การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรมสมาคม มูลนิธิ งานการประชาสัมพันธ์
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในปีการศึกษา 2544 จากจำนวน 57 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 80 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วแบ่งชั้นตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในตำแหน่ง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1.1.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.1.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร วิทยาลัยประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ภายใต้องค์ประกอบหกด้าน คือ

3.2.1 การให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ

3.2.2 การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน

3.2.3 งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา

3.2.4 การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ

3.2.5 งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ

3.2.6 งานการประชาสัมพันธ์

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง ต่างกัน มีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และ ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้ดำรงตำแหน่งผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวในโรงเรียน และข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

3. ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

4. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตตั้งแต่ 1 ภาคเรียนขึ้นไป

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ความใหญ่หรือเล็กของโรงเรียน ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ขนาด ดังนี้ ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 250 คน ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 250 คนขึ้นไป

6. งานการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ หมายถึง การให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้

7. งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

8. งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา หมายถึง ภารกิจที่เกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของชุมชนอย่างเป็นทางการ ที่จะเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือให้ความคิดเห็นในการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

9. งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชื้ออำนาจให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ

10. งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ หมายถึง ภารกิจของกลุ่มบุคคลที่มารวมกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือโรงเรียนให้ได้ดำเนินบทบาทของตนทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ ได้อย่างรอบคอบและรัดกุม

11. งานการประชาสัมพันธ์ หมายถึง วิธีการของสถาบันอันมีแผนการและกระทำต่อเนื่องกันไป ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์และได้ผลดี สมความมุ่งหมาย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้ว่าด้วยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วย การบริหาร การศึกษา การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ขอบข่ายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์กับโรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชนการร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น พร้อมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะได้กล่าวตามลำดับดังนี้

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา (educational administration) เป็นสาขาหนึ่งของการบริหารทั่วไป (general administration) ได้พัฒนามาตามลำดับจนกระทั่งมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

กู๊ด (Good, 1973 : 14) ได้บันทึกไว้ว่า การบริหารการศึกษา เป็นการวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานของโรงเรียน สมบูรณ์ พรธนาภพ (2521 : 9) ชี้ให้เห็นว่า การบริหารการศึกษา เป็นการดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความมั่งคั่งในด้านต่าง ๆ และมีความเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ส่วน เมธี ปิณฑานนท์ (2525 : 2) ให้ทัศนะว่า การบริหารการศึกษา เป็นทั้งการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการ หรือให้บริการด้านการปกครอง การเรียนการสอนและด้านการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับกิจการการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สำหรับ นพพงศ์ บุญจิตราดุลย์ (2522 : 3) ได้ให้นิยามว่า หมายถึงกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกด้าน เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ และคนอื่น ๆ (2530 : 9) ร่วมกันอธิบายว่า การบริหารการศึกษา คือกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันกระทำเพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือเยาวชนให้เจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การดำเนินงานจะต้องใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงินและวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือกิจกรรมการดำเนินการต่าง ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานอื่น ๆ ของโรงเรียน เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชนและประชาชน ให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม

การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาลงสู่ภาคปฏิบัติ ผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้นย่อมเกิดขึ้นที่โรงเรียน

วิจิตร วรุตบางกูร (2520 : 30) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ จัดให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ความสามารถ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ และสมบุญรณ์ พรหมภพ (2521 : 5) ให้ทัศนะว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่สมาชิกของสังคม โรงเรียนจึงมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงที่ต้องดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อให้สมาชิกของสังคม ได้มีความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่วน สมศักดิ์ ศรีมานิชญ์ (2524 : 148) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนหรือหัวหน้าสถานศึกษาใช้อำนาจหน้าที่ของตำแหน่ง โดยอาศัยกฎ ระเบียบและคำสั่งกับอำนาจจากความตึงามที่มีในตัวไปจัดองค์ประกอบในการบริหารให้สามารถทำงานให้ประสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ พันธ์ หันนาคินทร์ (2529 : 3) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารโรงเรียนแตกต่างจากการบริหารธุรกิจ กล่าวคือ ผลงานธุรกิจคือกำไร ส่วนผลที่ได้จากการบริหารโรงเรียนคือการพัฒนาให้มีคุณภาพขึ้น และหวน พิณรุฬพันธ์ (2528 :7) กล่าวโดยสรุปว่า การบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม ซึ่งธีรรุฒิ ประทุมพนรัตน์ (2529 : 89) ได้กล่าวย้่าว่า การบริหารโรงเรียนมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ที่การให้การศึกษาแก่เด็ก เยาวชนหรือผู้เรียน คือทำให้เด็กและเยาวชนหรือผู้เรียน ได้รับประสบการณ์และพัฒนาการทุก ๆ ด้านอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติที่พึงปรารถนา

เกี่ยวกับขอบข่ายงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน เฮนซ์เลย์ แมคเคลียร์และแมคแกรท (Hencley Macleary and Mc Grath 1970 : 21 - 22) ลงความเห็นว่ามีสี่ประการคือ งานด้านการดำเนินการสอน งานด้านการแนะแนว งานด้านกิจกรรมนักเรียน และงานด้านให้บริการต่าง ๆ

แคมเบลล์ และคนอื่น ๆ (Campbell and others. 1972 : 136) บันทึกว่า ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมีหกด้านคือ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานหลักสูตร และการสอน งานบริหารบุคคล งานบริหารอาคารสถานที่และงานธุรการการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับขอบข่ายงานของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 2) ที่กำหนดไว้หกงานเช่นกันคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วน เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2528 : 1) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารโรงเรียนว่ามีห้าประการคือ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานธุรการ งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ทำนองเดียวกันนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 8) แบ่งขอบข่ายของการบริหารโรงเรียนไว้ห้าประการเช่นกัน คือ งานบริหารวิชาการงานบริหารบุคลากรในโรงเรียนงานบริหารชุมชนและประชาสัมพันธ์โรงเรียน และงานบริหารอาคารสถานที่

จากความหมายและขอบข่ายของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารอย่างเหมาะสม ภายใต้ขอบข่ายของงานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนให้ได้รับประสบการณ์ มีความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมตลอดจนเกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ความสามารถ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถานการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา การละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนเป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดาย และบางที่อาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจสำคัญยิ่งประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 22)

สุพิชญา ธีรกุล (2522 : 48) มีความเห็นว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง บทบาทการบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การร่วมกันกำหนดความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนการร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเพื่อชุมชน อุทัย บุญประเสริฐ และคนอื่น ๆ (2525 : 151) ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือการให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน การใช้แหล่งทรัพยากรของชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือหรือกิจกรรมของชุมชน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ส่วน สุภรณ์ ศรีพหล และคนอื่น ๆ (2526 : 326) ร่วมกันสรุปว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การติดต่อให้ความร่วมมือช่วยเหลือประสานงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมุ่งสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนและชุมชน สำหรับ ธีรวิมล ประทุมพนรัตน์ และคนอื่น ๆ (2530 : 118) ได้ร่วมกันแสดงทัศนะว่า หมายถึง กิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้บุคคลในโรงเรียนและบุคคลภายนอกโรงเรียนได้รับรู้ด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือกันให้ได้รับประโยชน์และสร้างสรรค์

จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง บทบาทการบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชนนับตั้งแต่การวางแผน การติดต่อประสานงาน การเผยแพร่ข่าวสาร การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ตลอดจนการใช้แหล่งทรัพยากรซึ่งกันและกัน โดยมุ่งสร้างสรรค์ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนและชุมชน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานในความรับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการบริหารงานด้านนี้ผู้บริหารควรมี บทบาท หน้าที่ตามขอบข่ายงานโดยทั่วไป ดังนี้

1. ศึกษาชุมชนที่ตั้งอยู่โดยละเอียด ในด้านโครงสร้างทางวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ เศรษฐกิจ ทรัพยากร สภาพปัญหา เจตคติ และความเชื่อต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถวางแผนปฏิบัติงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. รับผิดชอบในการจัดให้มีการวางแผนดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานตามแผน
4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงโดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ
5. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน

6. รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในขอบข่ายของงาน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

7. จัดให้มีการบริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้

8. คัดเลือกบุคคลในชุมชนและแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการการศึกษาได้แสดงบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากที่สุดโดยเป็นไปตามกฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

9. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น คือ บุคคล วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มากที่สุด

ดังนั้น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารโรงเรียนได้ศึกษาสำรวจและวิจัยข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี มาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นแนวความคิดและการกระทำของกลุ่มชนในสังคมนั้น ๆ เพื่อโรงเรียนจะได้มีข้อมูลที่จะเป็นเครื่องบ่งบอกถึงสภาพความสัมพันธ์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสามารถวางนโยบายต่าง ๆ ได้ถูกต้องสอดคล้องกัน หากโรงเรียนได้กำหนดนโยบายในการบริหารที่เป็นไปให้เกิดผลสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น สอนศาสนาพุทธด้วยความหวังที่จะเผยแพร่ไปในหมู่เด็กไทยมุสลิมภาคใต้ อาจจะไม่ใช่นโยบายที่ดีนัก (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และประกอบคุปรัตน์. 2531 : 361)

ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นสำคัญมาก ต้องพิจารณากันเป็นพิเศษ ประเทศไทยยังเอาใจใส่เรื่องนี้กันน้อย ทั้งนี้คงเป็นเพราะโรงเรียนรัฐบาลมีรัฐบาลอุปการะ มีใช้ของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง แต่มีหลักฐานว่าโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นมักเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ เช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอน และให้การอบรมแก่นักเรียนเป็นอย่างดี (พนัส หันนาคินทร. 2529) จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า โรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่นส่วนมากมักได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้บริหารดีเด่นนั้นก็มักอยู่ในโรงเรียนที่ประชาชนให้ความเชื่อถือและร่วมมือแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียน (ธีรวิมล ประทุมพรรัตน์ และคนอื่น ๆ . 2530 : 118)

ดังนั้น การที่โรงเรียนประถมศึกษามีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่น จึงอาจกล่าวได้ว่า นอกจากเป็นสถาบันการศึกษาแล้วโรงเรียนยังมีลักษณะเป็นสถาบันทางสังคมระดับท้องถิ่นอีกด้วย การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการบริหารงานในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง นั่นคือ

1. ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไปได้โดยสะดวก
 2. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 3. ช่วยให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้
 4. ช่วยให้เข้าใจสภาพความต้องการ และปัญหาของชุมชนเพื่อประกอบในการพิจารณา กำหนดนโยบายของโรงเรียน
 5. มีส่วนให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนอื่นจะเป็นการช่วยพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง
 6. เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมในเรื่องการอยู่ร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม
 7. เป็นการบริหารงานที่มีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยราชการอื่น เช่น กรมการปกครอง และกรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น อันจะเป็นผลดีต่อทางราชการ
- (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 22)

ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานให้มีกิจกรรม และการปฏิบัติที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีของชุมชนต่อโรงเรียน โดยดำเนินการตลอดระยะเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน

กิจกรรมหรือขอบข่ายงานที่ หวน พิณรุฬห์ (2528 : 104-109) เชื่อว่าสามารถช่วยให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นควรประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้คือ

1. การเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาโรงเรียนเพื่อประชุมชี้แจงนโยบายของโรงเรียน
2. การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
3. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน
4. โรงเรียนขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชน
5. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน
6. การใช้ทรัพยากรในชุมชน
7. การออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
8. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2522 : 461 - 478) ได้วางแนวทางไว้ให้โรงเรียนปฏิบัติทำประการคือ

1. การสร้างและรักษาเกียรติประวัติของโรงเรียน
2. การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
3. การให้บริการและความร่วมมือกับชุมชน
4. การประสานงานกับหน่วยงานในชุมชน
5. การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ส่วน วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์ (2522 : 227 - 229) กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสองวิธี คือ

การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน

การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน

สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 26 - 27) เสนอทัศนะว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์สองทาง คือ ทั้งโรงเรียนและชุมชน มีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเกี่ยวพันอยู่กับการดำเนินการ เพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้และการรับความร่วมมือ การสนับสนุนและความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีขอบข่ายครอบคลุมงาน ดังต่อไปนี้คือ การให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน งานเกี่ยวกับกรรมการการศึกษา การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ งานการประสัมพันธ์

จากกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังกล่าว พิจารณาเห็นว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องและคล้ายคลึงกับขอบข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาทั้งห้าด้านและในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงยึดตามขอบข่ายงานทั้งห้าด้านของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกล่าวข้างต้น ซึ่งมีรายละเอียดเนื้อหาสาระตามลำดับ ดังนี้คือ

การให้บริการแก่ชุมชน

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีกำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ความรู้ความเข้าใจในงานบางอย่าง เช่น งานที่เกี่ยวกับวิชาชีพต่าง ๆ จัดว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชนและการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากยิ่งแต่สภาพความเป็นอยู่ของประชากร

ส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในชุมชนชนบทที่ได้รับการศึกษาและมีโอกาสได้รับการศึกษายังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ ผลที่ตามมาอาจก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะประเทศที่เจริญแล้วย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนของประชากรที่ได้รับการศึกษามีความรอบรู้มีความสามารถเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษาซึ่งกระจายอยู่ทุกพื้นที่ของประเทศจึงเป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมที่สุดที่จะทำหน้าที่บริการการศึกษาเพิ่มเติมและอื่น ๆ ให้กับประชาชนในท้องถิ่นโดยอาจจะดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 311)

คำว่า การให้บริการแก่ชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 26) สรุปว่า คือการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น ให้บริการทางวิชาการ ให้คำแนะนำหรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน ให้บริการอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

สำหรับ สิริ เทศประสิทธิ์ (2530 : ข. 55) ตั้งข้อสังเกตว่า การให้บริการในความหมายทั่วไป มักจะหมายถึงการบรรเทาทุกข์ การสร้างความพอใจหรือการช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ประสบปัญหาให้พ้นไปจากปัญหานั้นเป็นการชั่วคราว แต่การให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชนจะต้องอยู่ในลักษณะของบริการเชิงพัฒนา คือ มุ่งที่จะให้ผู้รับบริการมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ อีกทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ตลอดจนเกิดความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชนของตนเองต่อไป

ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นนอกจากโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและต้องหมั่นประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียนให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวอยู่เสมอแล้ว โรงเรียนต้องบริการทั้งวิชาชีพและวิชาการแก่ชุมชนทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างสังคมในชุมชนให้เจริญขึ้น (เพ็ญศักดิ์ เรือนใจมั่น. 2518 : 28) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ และคนอื่น ๆ (2530 : 130) ที่ว่า เมื่อมีทางใดที่โรงเรียนจะช่วยพัฒนาชาวบ้านได้ด้วยการให้การศึกษาด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ ผู้บริหารไม่ควรเพิกเฉยและควรจัดทุกโอกาสที่พอจะทำได้ รวมทั้งการให้ครูอาจารย์วิชาสาขาต่าง ๆ ได้แก่ เกษตรกรรม คหกรรม อุตสาหกรรม และธุรกิจ ไปช่วยเหลือเป็นวิทยากรให้กับชุมชนตามคำเชิญก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 312) ชี้แจงว่า การที่โรงเรียนต้องให้บริการแก่ชุมชนก็เพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการ และเทคโนโลยีให้กับประชากรในท้องถิ่นห่างไกล

2. เพื่อสร้างโอกาสบริการด้านการศึกษแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง
3. เพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานศึกษาของท้องถิ่นได้นอกเหนือไปจากการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในเกณฑ์บังคับแต่เพียงอย่างเดียว

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการแก่ชุมชน ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 50) ซึ่งจัดว่าเป็นการบริการที่โรงเรียนประถมศึกษาควรดำเนินการ คือ

1. ความรู้ ความคิดและคำแนะนำแก่สมาชิกของชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น
2. ให้บุคลากรในฐานะเป็นศูนย์กลางประกอบกิจกรรมชุมชนแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น งานเทศกาลประจำปี งานทางศาสนา
3. ให้ยืมวัสดุครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการที่เป็นส่วนรวม
4. ให้ยืมสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรม เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน สนามกีฬา
5. ให้บริการแก่สมาชิกในชุมชน เช่น ห้องสมุด สหกรณ์โรงเรียน
6. ให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน ทั้งด้านกำลังความคิดและกำลังกาย
7. ให้แนวคิดใหม่ตามระดับความรู้ ความต้องการและความสามารถของสมาชิกในชุมชน
8. ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยและทุกระดับ

การจัดโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน วรรณีย์ เหล่าสุนทร (2525 : 35) กล่าวถึงการให้บริการแก่ชุมชน โดยแยกกล่าวถึงแต่ละประเภทดังนี้

1. ในระบบโรงเรียน
เกี่ยวกับสถานที่ โรงเรียนควรได้เอื้อเพื่อแก่ชุมชนมาใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนห้องสมุด โรงฝึกงาน หอประชุม สนามกีฬา และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อทำกิจกรรมด้านความรู้ทางวิชาการ และกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเองทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม

2. นอกกระบบโรงเรียน

โรงเรียนควรจัดโครงการที่อาจจะจัดเพื่อบริการประชาชนในชุมชน ได้แก่

- 2.1 โครงการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ เช่น การจัดห้องสมุดของโรงเรียนไว้บริการประชาชน การสอนหนังสือให้แก่ผู้ใหญ่ในโครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การให้ความรู้ทางด้านโภชนาการ อนามัย ในรูปของการบรรยาย อภิปราย ตามความเหมาะสม

2.2 โครงการส่งเสริมวิชาอาชีพ อาจจะใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกฝนอาชีพให้แก่ประชาชน ในด้านต่าง ๆ

2.3 โครงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.4 ใช้โรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

2.5 จัดการพบปะระหว่างครูและผู้ปกครอง เนื่องในโอกาสพิเศษต่างๆเพื่อความเข้าใจอันดี

2.6 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ อาจจะใช้สถานที่ของโรงเรียนรวมทั้งอุปกรณ์ เครื่องใช้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

การให้บริการด้านการศึกษาแก่ชุมชน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2523 : 223) เสนอแนะว่า เนื้อหาสาระที่ได้จะต้องสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งแตกต่างกันออกไปในแต่ละชุมชน แต่โดยทั่วไปควรประกอบด้วยเนื้อหาสาระดังนี้

1. ด้านสามัญหรือความรู้พื้นฐาน ได้แก่ ความรู้ด้านหนังสือ การอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อความหมายและแสวงหาความรู้ทั่วไป

2. ด้านการปรับปรุงความเป็นอยู่ในครอบครัว ได้แก่ ความรู้ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาชีวิตของครอบครัว เช่น ความรู้ความสามารถในเรื่องสุขภาพอนามัยและโภชนาการ การจัดและตกแต่งบ้าน การซ่อมแซมปรับปรุงบ้านและเครื่องใช้ต่าง ๆ การเลี้ยงเด็ก การวางแผนครอบครัว

3. ด้านการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับกิจการของชุมชนและสถาบันสังคมต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยปรับปรุงและส่งเสริมชุมชนได้ดีขึ้น เช่น การปกครองท้องถิ่น การสหกรณ์ โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชน

4. ด้านอาชีพ ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพของชุมชน

5. ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีต่าง ๆ ให้รู้คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของชุมชน จนเกิดความหวงแหนและช่วยกันบำรุงรักษาให้คงอยู่ตลอดไป

สำหรับ สิริ เทศประสิทธิ์ (2525 : 54 - 60) ได้สรุปบทบาทหลักของผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้ให้บริการแก่ชุมชนสองประการ คือ

1. การให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน

2. การให้บริการด้านทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุและอื่น ๆ

1. การให้บริการด้านวิชาการ เป็นการบริการเชิงพัฒนา คือมุ่งที่จะทำให้ผู้รับบริการมีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและสร้างเจตคติของผู้รับบริการให้ถูกทิศทางให้เกิดความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชนของตนเอง และรู้จักวิธีการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีหลักพิจารณาในการให้บริการด้านวิชาการ คือ

1.1 บริการให้สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางพัฒนาชุมชนที่รัฐบาลได้วางไว้ โดยศึกษาจากนโยบายของรัฐบาล คำแถลงของนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.2 บริการให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ความขาดแคลน ซึ่งทราบได้จากการสำรวจหรือเก็บข้อมูล

1.3 บริการด้านวิชาการที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง เช่น

1.3.1 วิชาซีพระยะสั้น เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ

1.3.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ เช่น แนะนำสุขภาพ แนะนำศึกษาต่อ

1.4 บริการด้านวิชาการที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท เช่น วิชาซีพระยะสั้นการรู้หนังสือ

2. การให้บริการด้านทรัพยากรบุคคล เงินและวัสดุอื่น ๆ มีหลักในการพิจารณาดังนี้คือ

2.1 บุคคล โรงเรียนอาจจัดครู เจ้าหน้าที่หรือนักเรียนไปช่วยพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน

2.2 การเงินและวัสดุที่จะนำไปบริการชุมชน ผู้บริหารจะต้องระมัดระวังมิให้ขัดต่อกฎหมายและระเบียบแบบแผน

2.3 การให้ความร่วมมือร่วมใจหรือให้กำลังใจในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีของชุมชนต่อโรงเรียน

ประชาชนที่เข้ารับบริการย่อมแตกต่างกันในด้านความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ ดังนั้น การให้บริการแก่ชุมชนผู้ให้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคต่าง ๆ เป็นอย่างดีและสามารถใช้เทคนิคได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาและแต่ละบุคคล เทคนิคดังกล่าวมีหลายวิธี คือ การติดต่อโดยตรง โดยการออกไปเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยแบบกันเอง การอภิปรายกลุ่ม การสาธิตผลการปฏิบัติงาน การสาธิตวิธีปฏิบัติงาน การทัศนศึกษา การใช้สื่อโสตทัศนศึกษา บทเพลง และละคร ตลอดจนการจัดนิทรรศการ และให้การศึกษาผ่านผู้นำชุมชน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิราช. 2523 : 226 - 230)

การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน

การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 93) ได้กำหนดงานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โดยเสนอแนะว่า เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือโรงเรียนทั้งทางด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และแนวคิด โดยมีแนวปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน ซึ่งใช้วิธีการประชุมผู้ปกครอง แล้วทำวารสาร สิ่งพิมพ์ จัดป้ายนิเทศ เผยแพร่ และดำเนินการออกพบปะเยี่ยมเยียนชุมชนในโอกาสที่เหมาะสม เพื่อตั้งชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยชุมชนอาจเข้ามาช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ แรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนต่อไปโรงเรียนต้องจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่จะขอการสนับสนุนแล้วทำโครงการ ดำเนินการ เมื่อได้รับการสนับสนุนสำเร็จแล้วทางโรงเรียนต้องทำเรื่องการยกย่อง ตอบของคุณและรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงเรื่องและผู้ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนต่อไป ทางด้าน สุพิชญา ธีระกุล (2522 : 52-53) ได้เสนอแนะถึงการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนว่า กิจกรรมใดก็ตามถ้าได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว กิจกรรมนั้นจะประสบผลสำเร็จและมีผลดีสูงกว่ากิจกรรมที่อยู่ในสภาพต่างคนต่างทำ ความร่วมมืออย่างแท้จริงนั้นไม่ใช่เรื่องที่จะทำกันได้ง่าย ๆ แต่มีวิธีการที่สามารถทำได้โดยการให้ผู้ร่วมงานมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีความร่วมมือในกิจกรรมนั้น ๆ วิธีนี้จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความตั้งใจที่จะทำงานและให้ความร่วมมือตลอดไป ความร่วมมือนี้ควรจะเป็นเสมือนถนนสองสายตัดเข้าหากัน งานจึงจะสำเร็จได้ กล่าวคือโรงเรียนก็ต้องการความช่วยเหลือจากชุมชนในการดำเนินการต่าง ๆ ให้ได้ผลดี หากขาดความร่วมมือจากชุมชนแล้ว งานก็ย่อมมีอุปสรรคและสำเร็จได้โดยยาก ในขณะเดียวกัน ชุมชนก็ต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียน เพื่อผลประโยชน์บางอย่างของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องเดียวกันนี้ อุทัย บุญประเสริฐ (2525 : 69) ได้อธิบายว่าการขอความร่วมมือช่วยเหลือจากชุมชนนั้น สามารถขอความช่วยเหลือได้ เช่น การขอให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารดำเนินงานของโรงเรียน หรือขอแรงเพื่อพัฒนาอาคาร สถานที่ ขอคำแนะนำและขอให้เป็นผู้ประสานงาน อีกประการหนึ่งคือการสนับสนุนจากสถาบันหรือองค์การต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการศึกษา ทั้งนี้ทางโรงเรียนก็สามารถขอความช่วยเหลือจากชุมชนทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ และทรัพย์สินอื่น ๆ ได้เช่นกัน ทางด้านปรีชา คัมภีรปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528 : 738 -739) ได้กล่าวถึงการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โดยใช้รูปแบบของกรมการศึกษา กรรมการสมาคมผู้ปกครองร่วมกับครู เพื่อให้ข้อมูล แนวคิด แนวทางการปฏิบัติงาน อีกประการหนึ่งคือ การรับความร่วมมือในรูปขององค์การ โดยผู้นำชุมชนมารวมกลุ่มกันแล้วให้ความช่วยเหลือในรูปกลุ่มธนาคาร สมาคม พ่อค้า มูลนิธิ ซึ่งความร่วมมือช่วยเหลือ จากรูปแบบนี้มักจะเป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ หรือการเงิน วิพล นาคพันธ์

(2538 : 53) ได้เสนอแนวทางการรับความช่วยเหลือจากชุมชน โดยโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือสองทาง คือ ด้านทรัพยากรการบริหาร มี เงิน แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ และด้านวิชาการ เช่น ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมจากแหล่งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น เป็นที่เข้าใจว่า การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสเชิญชวนเหนือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องปฏิบัติโดยการประชาสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และแนวคิด แล้วจัดลำดับความสำคัญในการขอการสนับสนุนและทำโครงการดำเนินการ เมื่องานดังกล่าวบรรลุผลทางโรงเรียนก็ทำหน้าที่ยกย่อง ขอบขอบคุณและรายงานผลการปฏิบัติไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนให้เป็นไปด้วยความเข้าใจอันดีถึงจุดหมายที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง บรรลุผลสำเร็จ เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนสืบไป

งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา

งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา หมายถึง ภารกิจที่เกี่ยวกับกลุ่มที่เป็นตัวแทนของชุมชนอย่างเป็นทางการที่จะเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือให้ความคิดเห็นในการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 94) ได้เสนอแนวทางการบริหารงานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา โดยสรุปว่า กรรมการศึกษาเป็นผู้ที่จะเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือโรงเรียนด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรดำเนินการวางแผนเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการศึกษา โดยประชุมครูเพื่อสรรหาบุคคลที่เหมาะสม และดำเนินการติดต่อบุคคลที่จะแต่งตั้ง และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษาแก่บุคคลที่เหมาะสม แล้วดำเนินการติดต่อบุคคลที่จะแต่งตั้ง และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษาแก่บุคคลที่ได้รับแต่งตั้ง แล้วรายงานการแต่งตั้งต่อหน่วยงานต้นสังกัด แล้วจึงจัดให้มีการประชุมให้มีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง โดยมีสมุดบันทึกการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวกับกรรมการศึกษา สนอง เครือมาก (2538 : 386) กล่าวถึงระเบียบกระทรวงศึกษา ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 มีรายละเอียดพอสรุปได้ว่า คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ควรเลือกจากบุคคลที่มีความประพฤติดี มีความสนใจในการประถมศึกษา และควรเลือกจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา หรือข้าราชการของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่นหรือผู้ปกครองประมาณห้าสิบหรือห้าคน โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ เสนอแนะในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น สุพิชญา ธีระกุล (2522 : 61) ได้กล่าวถึงงานเกี่ยวกับกรรมการ

ศึกษาว่า คณะกรรมการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแทนของประชาชนที่มีความรู้ ความสามารถ และ ความสนใจต่อการศึกษาและการพัฒนาชุมชนที่อาศัยอยู่ในส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะทางการเงินดี เป็น ที่เคารพ และเป็นผู้ที่อุทิศตนให้เป็นประโยชน์ทั้งกำลังกายและกำลังสติปัญญา โดยช่วยเหลือในการ สอดส่องดูแลความเป็นไป และให้คำปรึกษาในการจัดการและดำเนินการศึกษาของโรงเรียน การจั ดตั้งกรรมการศึกษาเป็นวิธีการที่จะดึงผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับโรงเรียนอย่างเป็นทางการ ทางด้านปรีชา คัมภีรปรภรณ์ และดิลกพัฒน์พิชัยโชติ (2528 : 747 -751) ได้ให้แนวคิดเพื่อ ให้คณะกรรมการศึกษาได้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทุ่มเทและเสียสละให้กับโรงเรียน อย่างจริงจัง จึงควรคำนึงถึงการคัดเลือกบุคคลที่พอมีเวลาว่าง อย่านไปมุ่งแต่คนที่มีความดีมีธุรกิจมาก เพื่อหวังสนับสนุนแต่ด้านกำลังเงินอย่างเดียวโดยไม่มีเวลามาร่วมประชุมให้คำปรึกษาแนะนำแก่ ีเรียน และควรมีพิธีมอบหนังสือสำคัญและให้การยกย่องโอกาสที่เหมาะสม เพื่อให้เกียรติแก่กรรมการ ศึกษา ข้อควรพึงระวังคือ ไม่ควรขอบริจาคทุกครั้งที่มีการประชุมกรรมการศึกษา เพราะจะทำให้ กรรมการศึกษาไม่อยากมาประชุม นอกจากนี้ทางโรงเรียนอาจขอความร่วมมือจากคณะกรรมการ ศึกษาให้ช่วยสนับสนุนและร่วมดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง การดำเนินงานของโรงเรียน ชักชวนประชาชนมาร่วมของโรงเรียน โดยขอความร่วมมือด้านแรงงาน ทรัพย์ วัสดุ เพื่อพัฒนาโรงเรียน และขอการสนับสนุนในการจัดหาทุนเพื่อจัดสวัสดิการในโรงเรียน เช่น จัดอาหารกลางวัน จัดตั้งมูลนิธิช่วยเหลือเด็กขาดแคลน คณะกรรมการศึกษายังสามารถช่วย ไกล่เกลี่ย และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างครูกับประชาชน นอกจากนี้ ยัง สามารถช่วยเหลือทรัพยากรสมบัติของโรงเรียน ช่วยติดตามเด็กที่ขาดเรียน การมีส่วนร่วมในการช่วย สำรวจปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินงาน และยังช่วยรับ ผิดชอบภาระหน้าที่ที่โรงเรียนมอบหมายให้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ในทำนอง เดียวกัน ประกอบ คุณารักษ์ และคนอื่น ๆ (2531 : 361) ได้กล่าวถึงกรรมการศึกษาว่า ควรมีบทบาท ในฐานะผู้นำ 2 ประการ คือ เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานทุกอย่างของโรงเรียนและเป็นตัวกลาง ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อดูแลให้คนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ด้านการศึกษา ทางด้าน วิพล นาคพันธ์ (2538 : 54 -55) ได้กล่าวว่า งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับจำนวนกรรมการศึกษา ประจำโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีอย่างน้อยห้าคน แต่ไม่เกินสิบ ห้าคน นับรวมถึงผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง ในจำนวนนี้ให้เลือกกันเองเป็นประธานคนหนึ่ง และ รองประธานอีกคนหนึ่ง มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและกิจกรรม การเรียนการสอน และแสวงหาความช่วยเหลือ เสนอแนะประสานงานกับประชาชน หน่วยงานและส่วน ราชการอื่นเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

จากเอกสารดังกล่าวที่ได้กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษาหมายถึง ภารกิจที่เกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชุมอย่างเป็นทางการ ที่จะเข้ามา มีบทบาทช่วยเหลือ

ให้ความคิดเห็นในงานของโรงเรียน ซึ่งงานเกี่ยวกับกรรมการศึกษานี้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องปฏิบัติโดยให้มีคณะบุคคล ที่เป็นตัวแทนจากชุมชนที่มีเวลา มีความรู้ ในเรื่องการประถมศึกษา เข้ามาช่วยให้คำปรึกษา เสนอแนะ แนวทางจัดและดำเนินการศึกษาของโรงเรียนในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในงานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา ได้บรรลุจุดมุ่งหมายของ การพัฒนาโรงเรียนและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและ หน่วยงานอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 27) ภารกิจในการดำเนินงาน ด้านนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ควรละเลย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน ชุมชนจึงมี ฐานะเป็นเจ้าของโรงเรียน นักเรียนเป็นบุตรหลานของสมาชิกในชุมชน ความนิยมในการส่งบุตรหลานเข้า สู่โรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนด้วย นอกจากนี้ชุมชนแต่ละแห่งมี ทรัพยากรต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนอยู่ด้วยหลายฝ่ายที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้ให้เป็น ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี (สวัสต์ กาญจสุวรรณ. 2529 : 249)

หลักการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นนั้น สตูปส์ และแรฟเฟอร์ตี (Stoops and Rafferty. 1961 : 515-519) กล่าวว่า จะต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. จะต้องมีการให้และการรับข่าวสารต่อชุมชน คือบุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชนและขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีดำเนินงานของโรงเรียน
2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะได้ผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ ทางในเวลาเดียวกัน
3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด
4. งานที่จัดทำนั้นควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่อง
5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่ น่าสนใจและง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

คินเครด (Kindred. 1957 :76 - 83) มีแนวความคิดเสริมต่อไปอีกว่า

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมาและเชื่อถือได้
2. ต้องดำเนินการด้วยความต่อเนื่อง ตลอดเวลาและตลอดไป
3. ต้องดำเนินงานให้ครอบคลุมงานทุก ๆ ด้านของโรงเรียน ไม่ใช่มุ่งแต่งงานด้านหนึ่งด้านใด

โดยเฉพาะ

4. ต้องดำเนินงานด้วยความเรียบง่าย โดยใช้ภาษาและวิธีการที่ง่ายแก่การเข้าใจ
5. ต้องดำเนินการด้วยวิธีการเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและเกิดประโยชน์ต่อ

ส่วนรวม

6. ต้องดำเนินการโดยการรู้จักปรับตัวเข้าหากัน คือจะต้องปรับทุกสิ่งทุกอย่างให้เข้ากับสภาพของชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด
7. ต้องดำเนินงานด้วยความยืดหยุ่น การสร้างความสัมพันธ์ทุกอย่างจะต้องยืดหยุ่นได้และปรับให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

สำหรับทรัพยากรในชุมชนที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นนั้น สวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ (2529 : 250) แถลงว่ามีหลายประเภท แต่อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ทรัพยากรมนุษย์
2. ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้
3. ทรัพยากรสถาบัน ได้แก่ วัด สมาคม องค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชน
4. ทรัพยากรวัสดุเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรทั้งหลาย เพราะมนุษย์มีสติปัญญาสามารถคิดค้นทำสิ่งต่าง ๆ ได้ คือ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำของชุมชน กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สภาตำบล

กลุ่มผู้นำชุมชนเป็นกลุ่มที่มีบทบาทต่อโรงเรียนมากที่สุดเพราะสามารถร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาได้ กลุ่มผู้นำชุมชนอาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติ คือกลุ่มบุคคลที่สังคมยอมรับและศรัทธาความเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน บุคคลเหล่านี้ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา เช่น พระสงฆ์ ไต่จะครู หรือผู้มีอาวุโส ผู้มีฐานะดี ซึ่งอาจเป็นเกษตรกร พ่อค้า ข้าราชการ ลูกเสือชาวบ้าน นักการเมืองท้องถิ่น ชมรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ

2. กลุ่มผู้นำของทางราชการ ได้แก่ บุคคลที่ทางราชการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู และพัฒนากร

สมาคม ชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน รวมทั้งหน่วยงานของทางราชการอื่น ๆ เช่น ไปรษณีย์ โรงพยาบาล โรงเรียนอาจสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน มีการพบปะทักทาย ปราศรัยกันตามความเหมาะสม
2. ให้บริการด้านอาคารสถานที่เมื่อหน่วยงานนั้นประสงค์จะทำกิจกรรมบางอย่าง
3. การดึงหน่วยงานอื่นเข้าสู่โรงเรียน เช่น การจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เยาวชนและสภาตำบล
4. การประสานงานให้หน่วยงานอื่นมาจัดกิจกรรม หรือให้บริการในโรงเรียนแก่นักเรียนและประชาชน เช่น การตรวจสุขภาพ การสาธิตทางเกษตร
5. ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นหรือขอเชิญมา เช่น การร่วมแสดงนิทรรศการแสดงผลครุภัณฑ์ ดนตรี กีฬา โรงเรียนควรเข้าร่วมด้วยความยินดี
6. ช่วยสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่น โดยอาศัยนักเรียน เช่น ช่วยส่งจดหมาย ส่งข่าวสาร หนังสือของหน่วยงานอื่นให้กับประชาชน (ปริชา คัมภีร์ปกรณ์ และดิลก พัฒนพิชัยโชติ. 2528 : 767 - 763)

ชีรวัดณ์ นิจนตร (2528 : 124 - 125) บันทึกว่า วิธีการที่โรงเรียนจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นมีหลายขั้นตอน โดยอาจเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้านหรือ ผู้ปกครอง แล้วจึงขยายความร่วมมือไปสู่หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนในวันเปิดภาคเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งด้านการสอนการอบรมบ่มนิสัยและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
2. เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมโรงเรียน เช่น มาชมการเรียนการสอน ชมการแสดงของนักเรียนและชมนิทรรศการที่โรงเรียนจัดขึ้น
3. เชิญผู้ปกครองมาร่วมแก้ไขปัญหบางอย่างเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น เด็กก้าวร้าว เด็กติดยาเสพติด
4. ให้ครูไปเยี่ยมผู้ปกครองและนักเรียนที่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและมีความสนิทสนมซึ่งกันและกัน

5. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรในเรื่องที่เขามีความถนัดและชำนาญสูง เชิญมาเป็นกรรมการในงานที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกีฬากีฬา การจัดงานประเพณีหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนใจร่วมกัน ถ้าเป็นไปได้อาจเชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการวางแผนงานของโรงเรียน ทั้งในด้านหลักสูตร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเกณฑ์โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยกำหนดแนวการพิจารณาไว้ 2 ประการ คือ

1. การติดต่อขอความช่วยเหลือและการให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการในท้องถิ่น เช่น โรงพยาบาล สถานีอนามัย หน่วยพัฒนาชุมชน หน่วยปราบปรามยาเสพติด หน่วยควบคุมกามโรค ศูนย์สุขภาพจิต ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางศูนย์เยาวชน

2. การติดต่อขอความช่วยเหลือและการให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม สโมสรไลออนส์และบริษัทห้างร้านต่าง ๆ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2523 : 2521)

ส่วน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 27) บันทึกว่าเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โรงเรียนควรดำเนินการให้มีกิจกรรมอย่างน้อยสี่ประการ คือ

1. การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน
2. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มและชุมชน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียน เช่น การตอบปัญหาชิงทุนการศึกษา การแข่งขันหรือการประกวดต่าง ๆ
4. การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่าหรือสมาคมครูและผู้ปกครอง

ครูในฐานะที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของโรงเรียน ดังนั้น ครูทุกคนในโรงเรียนควรมีบทบาทในการเสริมสร้างและสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2523 : 182) ให้ความเห็นว่า เพื่อให้ภารกิจด้านนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและได้ผลดี ครูในโรงเรียนควรปฏิบัติตนดังนี้

1. แต่งกายและวางตนให้สุภาพเรียบร้อย เป็นที่เคารพนับถือของนักเรียนและผู้ปกครอง
2. มีความภูมิใจในหน้าที่การงานและโรงเรียนที่สอนอยู่
3. มีความรู้ในประวัติและเรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นอย่างดี สามารถตอบคำถามของบุคคลที่สนใจได้
4. ยินดีต้อนรับผู้ปกครองและประชาชนที่มาติดต่อด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดีเยี่ยม
5. เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและชุมชนจัดขึ้น

6. เขียนบทความโดยใช้สื่อและนามสกุลจริง พร้อมทั้งโรงเรียนที่สังกัดลงในวารสารต่าง ๆ
7. เขียนจดหมายหรือไปรษณียบัตรติดต่อกับผู้ปกครอง ในกรณีที่นักเรียนขาดเรียนหลายวัน
8. เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมครูผู้ปกครองและสมาคมศิษย์เก่า
9. ร่วมมือกับครูประจำชั้นสัมพันธ์ของโรงเรียนด้วยดี

สรุปได้ว่าการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น เป็นการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น

งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ

งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ หมายถึง ภารกิจของกลุ่มบุคคลที่มารวมกันโดยมีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือโรงเรียนให้ได้ดำเนินบทบาทของตนทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับได้อย่างรอบคอบและรัดกุม (ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ. 2528 : 754 -756) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 95) ได้เสนอแนวปฏิบัติในงานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ไว้ว่าโรงเรียนควรสนับสนุนให้มีการตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน โดยตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ศึกษาระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ววางแผน เชิญกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชน มาประชุมหาแนวทางแต่งตั้งผู้รับผิดชอบแล้วดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ โดยเชิญคณะกรรมการร่วมดำเนินการกับโรงเรียน จัดบริการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และช่วยติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ก่อตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ตามความเหมาะสม ในส่วนของการจัดตั้งสมาคมนั้นมีระเบียบกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติ โดย พระราชกฤษฎีกา ระเบียบสภาชีวิต และเดโช บุญยศักดิ์ (2523 : 899 - 900) ได้อธิบายว่า มีพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติพุทธศักราช 2485 และระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมาคมว่า ต้องมีชื่อสมาคมและวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดเพื่อส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนและไม่ขัดกับนโยบายด้านวัฒนธรรมและแนวนโยบายของรัฐ แล้วกำหนดสถานที่ตั้ง มีผู้เริ่มที่จะได้ไปจดทะเบียนก่อตั้งสมาคม เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดสถานที่ตั้ง มีผู้เริ่มที่จะได้ไปจดทะเบียนก่อตั้งสมาคม เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดให้มีสภาพเป็นนิติบุคคลต่อไป ส่วน วิพล นาคพันธ์ (2538 : 54) กล่าวว่า กลุ่ม ชมรม สมาคม กองทุน มูลนิธิต่าง ๆ เป็นองค์กรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนในทุกๆ ด้าน โรงเรียนจึงควรสนับสนุนกิจการเหล่านี้ โดยถือภาระของงานความสัมพันธ์กับชุมชนที่จะต้องรับผิดชอบ

ดูแลและอำนวยความสะดวกให้ด้วย ผู้บริหารและครูมีความจำเป็นต้องทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาคมและกลุ่ม อธิพิพลในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อหาทางดึงมาให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น สมาคมโรตารี ไลออนส์ ลูกเสือชาวบ้าน สภาตำบล การสร้างความเข้าใจกันควรเป็นกระบวนการสองทางคือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนทางหนึ่ง และในทางกลับกัน โรงเรียนก็ให้บริการทางด้านอาคารสถานที่ และความร่วมมือช่วยเหลือบริการในการดำเนินกิจการของสมาคม (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ . 2530 : 9) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้สนับสนุนให้โรงเรียนทุกแห่งจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เพราะเป็นหน่วยงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้เข้ามาพบปะติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับครูในโรงเรียน ช่วยให้ครูได้รู้จักพื้นฐานของนักเรียนยิ่งขึ้น ครูกับพ่อแม่ผู้ปกครองได้มาเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พุดคุยถึงสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายต้องการ โดยอำนวยความสะดวก สนับสนุนให้สมาคมได้ช่วยเหลือจัดหาเงินทุนให้กับเด็กยากจน และหาโอกาสเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ ของสมาคมอย่างสม่ำเสมอ

จากเอกสารและแนวความคิดต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มบุคคลโดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนได้ดำเนินงานในฐานะผู้ให้และผู้รับเพื่อประโยชน์ของการศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องปฏิบัติโดยจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ เพื่อสนับสนุนกิจการของโรงเรียนโดยศึกษาระเบียบ วางแผนกับคณะบุคคลที่เกี่ยวกับการศึกษาทุกฝ่าย ดำเนินการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ได้มีบทบาทในการประสานผลประโยชน์ของชุมชนและโรงเรียนอย่างรอบคอบและรัดกุม เพื่อส่งผลต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ มีคุณภาพที่เกิดจากกลุ่มชมรม สมาคม มูลนิธิ อย่างถาวรและต่อเนื่องสืบไป

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่จำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์กับมวลชน มีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ท้องถิ่น รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีของสถาบันอื่น ๆ เพราะเป็นแหล่งปลูกฝังความรู้ ความคิด และนิสัยใจคอให้แก่เด็กอันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้นการดำเนินการใด ๆ ของโรงเรียนจะต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชน จะต้องบอกกล่าวให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมบางอย่างที่โรงเรียนได้กระทำ ผู้ปกครองที่ไม่รู้ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของโรงเรียน เขาอาจไม่เห็นด้วยและไม่ให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งบางครั้งอาจแสดงตัวต่อต้านการกระทำของโรงเรียนอย่างชัดแจ้ง เพราะฉะนั้น ทราบใดที่โรงเรียน

ยังเป็นสถาบันที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนอยู่ การประชาสัมพันธ์จึงถือเป็นความสำคัญที่ทางโรงเรียนจะต้องวางแผนดำเนินการบอกกล่าวแถลงข้อเท็จจริง ความก้าวหน้าหรือกิจการต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับรู้ เพราะนอกจากจะเป็นการให้ประชาชนร่วมมือร่วมกิจกรรมด้วยแล้ว ยังเป็นการนำชื่อเสียงและภาพพจน์ที่ดีงาม นำศรัทธาเลื่อมใสมาสู่สถาบันโดยตรงอีกด้วย (สุภรณ์ ศรีพหล และคนอื่น ๆ . 2526 : 267)

กู๊ด (Good. 1973 : 430) บันทึกว่า การประชาสัมพันธ์ หมายถึงกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นทางการเพื่อปรับปรุงสัมพันธ์ภาพของโรงเรียนที่มีอยู่ภายในชุมชน ส่วน สะอาด ต้นศุภผล ผู้อำนวยการคนแรกของโรงเรียนประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นวิธีการของสถาบันที่มีแผนและกระทำอย่างต่อเนื่องในอันที่จะสร้างหรือก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชนเพื่อให้สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นดำเนินงานไปได้ผลดีสมความมุ่งหมาย โดยอยู่บนพื้นฐานของความจริงและมีประชาติเป็นแนวบรรทัดฐาน

เกี่ยวกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2530 : 2) ได้รวบรวมไว้โดยละเอียด ดังนี้คือ

1. เพื่อเสนอรายงานให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนและการจัดการศึกษา
2. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ให้รู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกัน ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของเด็กทั้งทางโรงเรียนและที่บ้าน
4. สร้างความเชื่อถือศรัทธา ความเชื่อมั่นและความนิยมของประชาชนให้มีต่อโรงเรียน
5. ประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการศึกษา เพื่อโรงเรียนจะได้หาทางสนองตอบต่อความต้องการอย่างแท้จริง
6. ช่วยแก้ไข ขจัดปัดเป่าความขัดแย้ง บรรดาข้อข้องใจทั้งหลายในแง่ต่าง ๆ ที่นักเรียน ผู้ปกครอง ครูและประชาชนที่มีต่อโรงเรียนให้หมดสิ้นไป ให้ทุกคนมองโรงเรียนด้วยความชื่นชม
7. เปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้แนวคิด มิใช่เพียงแต่เป็นความต้องการของครูหรือโรงเรียนเท่านั้น

8. เพื่อให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับระเบียบ กฎเกณฑ์และเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องมีกฎระเบียบ เพื่อร่วมมือในการปฏิบัติตาม

9. เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนสนับสนุน ช่วยเหลือเกื้อกูลโรงเรียนทางด้านกำลังกาย จิตใจ ปัญญา ความคิด วัสดุ แรงงาน ตลอดจนด้านการเงินที่ขาดแคลน

10. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชนที่อยู่ใกล้ชิดโดยมี โรงเรียนเป็นทั้งศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษาและศูนย์วัฒนธรรมของชุมชน

ปฏิญญา สาทร (2519 : 287) ย้ำว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ได้ผลดีควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้เป็น

1. ต้องดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา
2. การติดต่อทุกชนิดให้เป็นไปในทางบวก คือไม่มุ่งปฏิเสธข่าวเป็นหลัก แต่มุ่งสร้างข่าวดีเป็นประจำ
3. ดำเนินงานต่อเนื่องกันไปตลอดเวลา ตลอดปีโดยไม่หยุดยั้ง
4. พยายามสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มเพราะถือว่าโรงเรียน เป็นของประชาชน ดำเนินงานโดยประชาชนและเพื่อประโยชน์ของประชาชน
5. ตื่นตัวและพร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟังความคิดเห็น และรับข้อเสนอของคณะกรรมการ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือสนใจกิจการของโรงเรียนมาพิจารณาปฏิบัติตามสมควร
6. ใช้วิธีการง่าย ๆ เป็นกันเองกับประชาชนเป็นหลักในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คือ ไม่มีการถือเขาถือเรา หรือถือยศถือศักดิ์กับผู้ใด บรรดาเรื่องราวที่เสนอต่อประชาชนก็เป็นไปอย่าง ง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง

สำหรับ เมธี ปิลาธนานนท์ (2525 : 259) ได้สรุปว่า การประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการสนทนาอย่างเปิดเผยกับประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อยและปัญหาของโรงเรียน ต้องสร้างโอกาสให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนได้ทราบข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือโรงเรียน และสวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ (2529 : 256) ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมแก่โรงเรียนอีกว่า โรงเรียน ต้องพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็น คำโต้แย้งคำวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะของชุมชนที่มีความปรารถนาดีต่อโรงเรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2530 : 3 - 4) มีความเห็นว่า ประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีองค์ประกอบที่แตกต่างไปจากการประชาสัมพันธ์ทางด้านธุรกิจ โดยจะเน้นไปในด้านความสัมพันธ์ของบุคคล

ต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน การปฏิบัติต่อกันและกัน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดจะมุ่งความเข้าใจ เชื้อถือ ศรัทธาและความผูกพัน โดยไม่หวังผลกำไร

ปฏิญญา สาธ (2519 : 288 - 289) เสนอความเห็นว่างานประชาสัมพันธ์ที่สำคัญซึ่งฝ่ายโรงเรียนควรมีหลายประเภท เช่น

1. สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในหมู่ครู โดยอาศัยฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน
2. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบันและครู
3. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครู กับผู้ปกครองนักเรียนให้เกิดขึ้น
4. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู
5. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น คือพยายามให้โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นกิจกรรมทั่วไป กิจกรรมศาสนา และกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น
6. จัดตั้งคณะกรรมการประชาชนขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ
7. จัดตั้งสมาคมต่าง ๆ ของชุมชนขึ้นตามความจำเป็นและเหมาะสมโดยใช้โรงเรียนเป็นที่ตั้งสมาคมเหล่านั้น
8. จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า สมาคมเกี่ยวกับการศึกษา สมาคมเกี่ยวกับครูและสมาคมเกี่ยวกับกิจกรรมหย่อนใจต่าง ๆ สำหรับประชาชน
9. จัดให้สิ่งต่อไปนี้กลายเป็นสื่อมิตรสัมพันธ์กับประชาชน คือ
 - 9.1 กิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
 - 9.2 สิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียน
 - 9.3 สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์
 - 9.4 อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา
 - 9.5 กิจกรรมและบริการพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียน
10. จัดโปรแกรมต่าง ๆ ของโรงเรียนทั้งในด้านการศึกษา การอาชีพและการหย่อนใจ ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับประโยชน์โดยตรงบ้างตามสมควร

หวน พันธุ์พันธ์ (2528 : 109 - 110) เสนอแนะว่า กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียนควรมี เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่

1. จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน โดยโรงเรียนอาจทำง่าย ๆ เช่น โฉนดเย็บฝากนักเรียนไปแจกผู้ปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหน่วยราชการอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ตาม

หลักสูตรใหม่ ที่เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มิใช่เน้นการท่องจำเป็นเพื่อตอบอย่างเดียว

2. จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน เพื่อตอบข้อมูลและให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ บุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่จะต้องมีกิจกรรมรยาทสุภาพเรียบร้อย มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และพร้อมเสมอที่จะให้ความสะดวกแก่ผู้อื่น

3. จัดเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนทางสื่อมวลชน

4. ให้นักเรียนทราบข่าวสารที่ถูกต้อง เพื่อจะได้ให้ข่าวสารที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครอง

5. ให้ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ คณงานภารโรง ทราบข่าวสารที่ถูกต้องของโรงเรียนซึ่งอาจจะต้องแจ้งข่าวสารแทนเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนอกเวลาราชการหรือวันหยุด

สำหรับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2530 : 10 - 12) กล่าวว่าบทบาทของกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ ของนักเรียน สามารถใช้เป็นสื่อที่ดีในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับการเรียนดีของนักเรียนจนมีชื่อเสียงประกาศในการแข่งขันทางวิชาการดีเด่นของนักเรียน ข่าวการเล่นกีฬาเก่ง มีความสุภาพในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ

1. การแข่งขันและการประกวด เช่น การแข่งขันกีฬาและกรีฑา การได้วาที การอภิปราย การประกวดทางศิลปะและการแสดงงานฝีมือต่าง ๆ ของนักเรียน

2. การแสดงละครและดนตรี

3. งานสังคม เช่น การร่ววงและการฟ้อนรำประกอบงาน

4. การออกวารสารของนักเรียน

5. สโมสรหรือชุมชนต่าง ๆ ของนักเรียน

6. สภานักเรียน

7. การประชุมนักเรียน

8. การทัศนศึกษา

9. พิธีรับประกาศนียบัตร

ข้อควรคำนึงคือ กิจกรรมทั้งเก้าประการ ไม่ควรเป็นกิจกรรมที่บีบบังคับหรือขอเงินมาบำรุงโรงเรียน แต่มุ่งในด้านประชาสัมพันธ์จึงจะได้ผล การจัดกิจกรรมใด ๆ โดยมุ่งหาเงินบำรุงโรงเรียนเพียงอย่างเดียว จะทำให้คนขยาดและเกลียดโรงเรียนมากกว่าจะรักโรงเรียน

เพื่อความเหมาะสมและให้การบริหารงานด้านนี้ได้ผลดี โรงเรียนควรจัดหาครูหรือคณะครูกลุ่มหนึ่งรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนโดยเฉพาะ โดยมอบหมายให้ครูหรือคณะครูกลุ่มนี้ ดำเนินงานประชาสัมพันธ์ทุกชนิด ฝ่ายประชาสัมพันธ์อาจรับหน้าที่ต่อไปนี้เป็นกรเพิ่มเติม เช่น

1. เขียนบทความ เขียนข่าวเกี่ยวกับโรงเรียนส่งไปลงหนังสือพิมพ์ หรือส่งไปอ่านทางวิทยุหรือโทรทัศน์
2. จัดบรรยายพิเศษต่าง ๆ ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปฟังเพื่อประดับสติปัญญาในโอกาสต่าง ๆ
3. ติดต่อเยี่ยมเยียนคนสำคัญต่าง ๆ ที่มีอยู่หรือมาเยี่ยมท้องถิ่น ตลอดจนไปเยี่ยมเยียนครูหรือนักเรียนในยามเจ็บป่วย
4. รับผิดชอบเกี่ยวกับการถ่ายรูปและบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ในรอบปีของโรงเรียน
5. จัดปฐมนิเทศครูใหม่ นักเรียนใหม่และผู้ปกครองในโอกาสเปิดเรียนต้นปี
6. จัดทำรายงานประจำปีของโรงเรียน
7. จัดทำวารสารข่าวประจำโรงเรียน
8. รับผิดชอบดำเนินงานเลือกตั้ง นับตั้งแต่เลือกตั้งหัวหน้านักเรียน เลือกตั้งครูประจำตำแหน่งต่าง ๆ ตลอดจนเลือกตั้งสมาชิกต่าง ๆ ทั้งของจังหวัด อำเภอและประเทศ
9. สำรวจประชามติและความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับโรงเรียนอยู่เสมอ
10. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในท้องถิ่นหรือกิจกรรมนอกโรงเรียนทุกชนิด

ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน โรงเรียนควรพยายามให้ครูทุกคนเข้าใจว่าเมื่อครูหรือคณะครูกลุ่มหนึ่งรับผิดชอบงานนี้แล้ว ไม่ได้หมายความว่าครูทุกคนปล่อยให้ความร่วมมืออีกครูทุกคนควรช่วยเหลือฝ่ายประชาสัมพันธ์ทุกโอกาส และครูทุกคนควรถือว่าเขาเป็นตัวนักประชาสัมพันธ์ด้วยเหมือนกัน ชื่อเสียงของโรงเรียน ความนับถือของประชาชนที่มีต่อโรงเรียนจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าครูไม่ทำตัวให้สมกับความเป็นครูที่ดี (ภิญโญ สาร. 2519 : 288 - 289)

อย่างไรก็ตาม แม้โรงเรียนจะได้จัดให้มีครูอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนแล้วก็ตาม แต่ผู้บริหารโรงเรียนก็ยังคงต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อโปรแกรมงานด้านนี้อยู่นั่นเอง เพราะไม่ว่าโปรแกรมจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ฉะนั้น บทบาทต่อไปนี่จึงเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึง เพื่อให้งานด้านนี้ประสบความสำเร็จตามความคาดหวัง คือ

1. พัฒนาปรัชญา จุดมุ่งหมายของโปรแกรมการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับประชาชนให้ทันสมัย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. กำหนดและจำกัดบทบาทความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของคณะครู นักเรียนและประชาชนในชุมชน
3. วางแผนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีกับประชาชน โดยกิจกรรมต้องขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ของโปรแกรมการวางแผนที่ดีและความเข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี
4. ประเมินผลโปรแกรมการประชาสัมพันธ์เพื่อการเพิ่มเติม ขยาย หรือตัดทอนกิจกรรมต่าง ๆ (เมธี ปีลัธนนานนท์. 2525 : 262)

สรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นวิธีการของสถาบันที่มีแผนและการกระทำอย่างต่อเนื่องในอันที่จะสร้างหรือก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและสนับสนุนร่วมมือกันและกัน อันเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นดำเนินงานไปได้ผลดีสมความมุ่งหมาย โดยอยู่บนพื้นฐานของความจริงและมีประชาคติเป็นแนวบรรทัดฐาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุวิษ แก้วเกษ (2518) ได้ทำการวิจัยงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชน ผลปรากฏว่าโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี การพัฒนาและการใช้บุคลากรไม่เหมาะสม ขาดการบำรุงขวัญและมีการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นน้อย กลุ่มผู้บริหารและนักวิชาการประมาณหนึ่งในสามยอมรับว่าปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยมาก กลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับว่าไม่ได้ให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเลย บางกลุ่มระบุว่าให้ความสัมพันธ์กับโรงเรียนบ้างแต่น้อยมาก ในปีเดียวกัน จันทรานี สงวนนาม (2518) ได้ศึกษาเรื่องงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง โดยศึกษาจากความเห็นของนักวิชาการและประชาชนเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่าความเห็นของนักวิชาการและประชาชนเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ด้านนอกเหนือจากเรื่องดังกล่าวแล้ว ครูและประชาชนยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเรื่องที่ครูใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ส่วนมากเป็นเรื่องการวางแผนประชาสัมพันธ์และการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมประเภทเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนการบริการความรู้ความคิดใหม่ต่อชุมชน การบริการชุมชนด้านอนามัยและด้านการประกอบอาชีพ ส่วน วิรัตน์ ศิริบุรณ (2518) ได้ศึกษาสมรรถภาพในการบริหารของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 11 จากครูใหญ่และครู พบว่า สมรรถภาพในการบริหารบุคลากร การบริหารงานธุรการและการบริหารงานกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสมรรถภาพในการบริหารงานวิชาการและความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

สำหรับ ประจวบ ต่อตระกูล (2519) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองตามทัศนะของครูและประชาชน พบว่า ครูและประชาชนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าครูใหญ่ได้แสดงบทบาทในการปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ต่ำและต้องการให้ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากกว่าที่เคยปฏิบัติมาแล้ว โดยเฉพาะในเรื่องการเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้ในบางเรื่องแก่นักเรียน การจัดทำมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในชุมชนและการจัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน

วิทยา บุญสม (2521 : 120 - 121) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างสามกลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารภายนอก กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูผู้สอน ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน ปรากฏว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย ครูใหญ่และครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกับผู้บริหารภายนอกโรงเรียนว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน

ส่วน โชคชัย ไกรนรา (2525 : 61 - 63) ได้ศึกษาทัศนะของครูต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ทัศนะของครูต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับ สมมาตร จุ้ยทอง (2526 : 45) ได้ศึกษาการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนเพื่อการบริหารโรงเรียนของจังหวัดชลบุรี จากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา โรงเรียนราษฎร์ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนตลอดจนโรงเรียนเทศบาล สังกัดกรมการปกครอง และโรงเรียนเมืองพัทยา สังกัดเมืองพัทยา กระทรวงมหาดไทย พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติอยู่ใน

เกณฑ์มากคิดเป็นร้อยละ 47 ของระดับการปฏิบัติงานทั้งหมด กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้บรรลุเป้าหมายอย่างดี

สิริรัตน์ สุทธิธิดารา (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดตรัง ปรากฏว่า กิจกรรมการบริหารชุมชนที่โรงเรียนกระทำอยู่ กับความต้องการของชุมชน ที่มีต่อกิจกรรมบริการชุมชน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ความต้องการของชุมชนในเขตเมืองกับ ความต้องการของชุมชนในเขตชนบทมีความแตกต่างกัน และยังพบอีกว่าปัญหาที่มีมากที่สุดในการ ดำเนินงานบริการชุมชน คือ ปัญหางบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ในปีเดียวกัน วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหาการบริหาร งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และยังพบอีกว่า ปัญหา การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยวางแผนจัดทำโครงการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน วัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนมีไม่ค่อยเพียงพอต่อการบริการชุมชน บุคลากรของโรงเรียนมีที่พัก อาศัยนอกเขตชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ให้ความสนใจต่อกิจกรรมของชุมชนน้อย สำหรับปัญหาที่เกิด จากชุมชน คือ ความยากจนของประชาชน ทำให้เข้ามาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนได้น้อยมาก ประชาชน ยังไม่ค่อยเข้าใจเป้าหมายและเห็นความสำคัญของการประถมศึกษาเท่าที่ควร คณะกรรมการศึกษา โรงเรียนและผู้นำในชุมชนไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่ในด้านนี้ดี

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาคาเนน (Hakanen. 1975 : 6004 - A) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองและกลุ่ม นักวิชาการ เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในรัฐเซาท์คาโรไลนา ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครอง ยังขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษาได้ เสนอแนะให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น
2. การขาดข้อมูล ข่าวสารและการติดต่อภายในชุมชน ทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธ์ กันภายในชุมชน

3. เครื่องมือที่ใช้ติดต่อไม่เพียงพอ มีข้อเสนอให้แจ้งนโยบายการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จุดมุ่งหมาย ความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน เวลาและความจำเป็นด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

ในปี ค.ศ. 1980 ธิกพิน (Thigpin. 1981 : 116 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่บริการชุมชนของวิทยาลัยชุมชนกับโรงเรียนชุมชน ในรัฐเทนเนสซี สหรัฐอเมริกา พบว่า

1. วิทยาลัยชุมชนมีความพอใจในรูปแบบของการจัดบุคลากร และระดับวุฒิภาวะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านบริการชุมชนมากกว่าโรงเรียนชุมชน
2. งบประมาณเป็นปัญหาสำคัญสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบงานบริการชุมชน ทั้งของวิทยาลัยชุมชนและโรงเรียนชุมชน
3. ความพยายามในการร่วมมือบริการชุมชนระหว่างวิทยาลัยชุมชนกับโรงเรียนชุมชนยังมีอยู่ในระดับน้อย
4. การบริการชุมชนทั้งของวิทยาลัยชุมชนและโรงเรียนชุมชน ไม่เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ การบริการชุมชนหลายด้านไม่มีประสิทธิผล สาเหตุเนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากร
5. สมาชิกของชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมบริการชุมชน

ในปีเดียวกัน เรย์ (Ray. 1980 : 492- A) ได้ศึกษาภารกิจของครูใหญ่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่เซาท์ คาโรไลนา ซึ่งได้รับการเลือกสรรให้เป็นโรงเรียนชุมชนโดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์จังหวัด คณะกรรมการโรงเรียน ประธานผู้ปกครองและร้อยละ 10 ของครูที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ปราบกฏผลดังนี้

1. การคาดหวังบทบาท ของครูใหญ่ที่เข้ากันได้อย่างสาเหตุสมผลกับกลุ่มที่แตกต่างกัน ในขอบเขตของการวางแผนโรงเรียน บุคลิกภาพของนักเรียน ภาวะผู้นำชุมชนและโรงเรียนและการจัดยานพาหนะโรงเรียน
2. เจตคติของครูใหญ่ในฐานะผู้อำนวยการความสะอาด และเป็นบุคคลที่เื้อ้อำนวยต่อโปรแกรมการเรียนการสอนมากกว่ากิจกรรมร่วมกัน
3. ครูใหญ่จะต้องเกี่ยวข้องกับอิทธิพล อำนาจหน้าที่และการตัดสินใจต่อนโยบายของโรงเรียน
4. การรายงานของคณะกรรมการโรงเรียนมีอัตราความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งหมด
5. ข้อมูลให้การสนับสนุนจากประชาชนมีผลต่อการสัมพันธ์กับนโยบายทางการศึกษา
6. ข้อมูลสะท้อนให้เห็นความต้องการของผู้ปกครอง ครูและครูใหญ่ต้องการกระจายอำนาจและอำนาจหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่สำหรับครูใหญ่ควรเป็นอำนาจส่วนกลางของบุคคล องค์กรและการบริหาร

7. ความขัดแย้งอาจจะเกิดขึ้นสืบต่อไปแต่เขาเหล่านั้นก็หวังว่าคงจะเปลี่ยนแปลงได้แต่อย่างไรก็ตาม ตามคาดหวังในการสร้างงานก็อุบัติขึ้นได้ และคงจะมีความผิดพลาดบ้าง

จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมานั้น ทำให้เข้าใจในส่วนของการศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและประสบการณ์ ในตำแหน่งต่างกัน ต่างมีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งที่แตกต่างและไม่แตกต่างกัน แต่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานการศึกษาค้นคว้า ว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในตำแหน่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

บทนี้กล่าวถึง รายละเอียดเกี่ยวกับ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในปีการศึกษา 2544 จำนวน 57 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 80 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วแบ่งชั้นตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในตำแหน่ง รายละเอียดดังแสดงไว้ในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง

ตัวแปร	จำนวนกลุ่มประชากร	จำนวนกลุ่มประชากร
ขนาดของโรงเรียน		
โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 250 คน	26	26
โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 250 คนขึ้นไป	31	31
รวม	57	57
ประสบการณ์ในตำแหน่ง		
ต่ำกว่า 5 ปี	48	48
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	31	32
รวม	80	80

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check-list) เพื่อต้องการทราบตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ซึ่งครอบคลุมทั้ง หก องค์ประกอบ ได้แก่ งานการให้บริการชุมชนต่าง ๆ งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ งานการประชาสัมพันธ์ แบบสอบถามทั้ง 6 องค์ประกอบดังกล่าว มีจำนวน 32 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหาแนวคิด ขอบเขต และสาระสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต และผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบในการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ใน 5 องค์ประกอบ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลและแนวทางที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแบบสอบถามครอบคลุมทั้ง หก องค์ประกอบ คือ หนึ่ง การให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ สอง การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจาก

ชุมชน สาม งานเกี่ยวกับกรมการศึกษา สี่ การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ห้า งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ หก งานการประชาสัมพันธ์

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้ายแล้ว ไปทดลองใช้ (try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้ จำนวน 30 คน ที่จังหวัดพังงา และนำข้อมูลมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (alpha-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .9564

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อนำไปขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปรเพื่อหาค่าร้อยละ

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เป็นรายองค์ประกอบ และหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 องค์ประกอบของแบบสอบถามตอนที่ 2

3. เกณฑ์การให้คะแนน

3.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคิดเป็นร้อยละ

3.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 กำหนดคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามระดับการปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1 หมายถึง ท่านเห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นเกิดขึ้นน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ท่านเห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นเกิดขึ้นน้อยที่
- 3 หมายถึง ท่านเห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นเกิดขึ้นปานกลาง
- 4 หมายถึง ท่านเห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นเกิดขึ้นมาก
- 5 หมายถึง ท่านเห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นเกิดขึ้นมากที่สุด

3.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต ใช้วิธีจัดลำดับความถี่เพื่อนำไปใช้อภิปรายผล

4. แปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตเทียบกับเกณฑ์ตามแนวความคิดเห็นของ เบสต์ (Best. 1977 : 174) โดยกำหนดคะแนนการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.0000 -2.3333	มีระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย
2.3334 -36667	มีระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง
3.6668 - 50000	มีระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก

5. คำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อหาความกระจายข้อมูล
6. ทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าที (t - test)
7. จัดลำดับความถี่ของข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เพื่อใช้ประกอบการอภิปรายผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window (statistical package for the social science for windows) ซึ่งได้ค่าสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
4. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient)
5. ค่าที (t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอตามลำดับคือ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

N	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (sample size)
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติ (t-test)
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (probability)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม ปากฎตามตาราง 2 –3

ตาราง 2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	ฉบับสมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา					
สังกัดสำนักงานการศึกษา					
จังหวัดภูเก็ต	80	80	100	80	100
รวม	80	80	100	80	100

จากตาราง 2 แสดงว่า จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำนวน 80 ชุด ได้รับคืน 80 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 80 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ตาราง 3 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง		
ต่ำกว่า 5 ปี	48	60
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	32	40
รวม	80	100
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	26	32.5
ขนาดใหญ่	54	67.5
รวม	80	100

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดภูเก็ต ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 5 ปี มีจำนวนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งกว่า
5 ปี ขึ้นไป (60 : 40)

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่ปฏิบัติงานใน
โรงเรียนที่มีเด็กนักเรียนมากกว่า 250 คน ขึ้นไป มีมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีเด็กนักเรียนต่ำกว่า 250 คน
(67.5 : 32.5)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

องค์ประกอบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	\bar{X}	SD	ระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
งานการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ	3.5042	.6539	ปานกลาง
งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	3.7050	.6964	มาก
งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา	3.4000	.7981	ปานกลาง
งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	3.5214	.7112	ปานกลาง
งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ	2.9375	.8330	ปานกลาง
งานการประชาสัมพันธ์	3.5104	.7058	ปานกลาง
รวมทุกองค์ประกอบ	3.4298	.6324	ปานกลาง

ตาราง 4 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนงานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก (ดูรายละเอียดรายข้อภาคผนวก ค ตาราง 8)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ปรากฏตามตาราง 5 - 6

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาภูเก็ต ตามตัวแปรประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร

องค์ประกอบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน	ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง				t	P
	ต่ำกว่า 5 ปี N = 38		ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป N = 42			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
งานการให้บริการชุมชนต่าง ๆ	3.3507	.6388	3.7344	.6162	-2.669	.099**
งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	3.6083	.6866	3.8500	.6965	-1.533	.129
งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา	3.3073	.7927	3.5391	.7985	-1.278	.205
งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	3.4345	.7242	3.6518	.6817	-1.345	.182
งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ	2.8646	.6995	3.0469	.9029	-.958	.341
งานการประชาสัมพันธ์	3.3993	.6993	3.6771	.6929	-1.747	.085
โดยภาพรวม	3.3275	.6068	3.5832	.6482	-1.797	.076

** P<.01

จากตาราง 5 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวม และรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ส่วนงานการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน

องค์ประกอบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน	ขนาดโรงเรียน				t	P
	ขนาดเล็ก N = 26		ขนาดใหญ่ N = 54			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
งานกาารให้บริการชุมชนต่างๆ	3.4167	.6900	3.4463	.6381	-0.829	.410
งานกาารรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	3.5538	.6748	3.7778	.7011	-1.354	.780
งานกาารเกี่ยวกับกรรมการศึกษา	3.2404	.7697	3.4769	.8072	-1.245	.217
งานกาารสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	3.5493	.6474	3.5079	.7455	-.243	.809
งานกาารจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ	2.9615	.7606	2.9259	.8723	-.178	.859
งานกาารประชาสัมพันธ์	3.4038	.5985	3.5617	.7519	-.936	.352
โดยภาพรวม	3.3543	.5785	3.4661	.6588	-.739	.462

จากตาราง 6 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ตาราง 7 แสดงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง	ความถี่
1. งานการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น	
1.1 ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น	8
1.2 ความพร้อมในการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ	4
1.3 จัดบริการแหล่งเรียนรู้และอบรมเทคโนโลยีใหม่ๆ	3
1.4 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวม	3
1.5 ขาดงบประมาณสนับสนุน	2
2. งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	
2.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและระบบการทำงาน	7
2.2 องค์การท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือสนับสนุนมากขึ้น	5
2.3 ควรมีการประกาศเกียรติคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน	3
2.4 ควรปรับเปลี่ยนผู้บริหารเพื่อทำให้นโยบายเปลี่ยนแปลง	2
2.5 สร้างโรงเรียนให้เป็นที่ศรัทธาของชุมชน	2
3. งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา	
3.1 กรรมการศึกษาเป็นผู้มีความรู้และความเสียสละต่อส่วนรวม	5
3.2 ควรชี้แจงระเบียบกฎเกณฑ์และบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษา	5
3.3 จัดให้มีสถานที่เชื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษา	5
3.4 ให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน	2
3.5 ควรแต่งตั้งผู้นำท้องถิ่น, ผู้นำศาสนา มาช่วยพัฒนาโรงเรียน	2

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง	ความถี่
4. งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	
4.1 เสริมสร้างสัมพันธ์ภาพกับหน่วยงานอื่น	4
4.2 มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ	4
4.3 ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น	3
4.4 สร้างความจริงใจและเชื่อมั่นให้ชุมชนศรัทธา	2
4.5 ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ตามความเหมาะสม	2
5. งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ	
5.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มและชมรมต่าง ๆ	3
5.2 ชุมชนและโรงเรียนร่วมกันจัดตั้ง	3
5.3 ชมรมศิษย์เก่าควรมีการประชุมทุกปี	2
5.4 ให้กำหนดระเบียบการจัดตั้งให้ชัดเจน	2
6. งานการประชาสัมพันธ์	
6.1 โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ	9
6.2 ควรได้รับงบประมาณสนับสนุน	2
6.3 การจัดกิจกรรมควรจัดในลักษณะกลุ่มโรงเรียน	2
6.4 ควรมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรง	2
6.5 ควรให้โอกาสคนในท้องถิ่นปฏิบัติงาน	2
6.6 ควรมีการวางแผน จัดการศึกษาและมีการวิเคราะห์ประเมินผลร่วมกัน	2

จากตาราง 7 แสดงผลการประมวลข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อจัดลำดับความถี่แล้วพบว่า มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ ซึ่งมีข้อเสนอแนะได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ ควรได้รับงบประมาณสนับสนุน และควรมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรงด้านการให้บริการด้านชุมชนด้านต่างๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ควรจัดแหล่งเรียนรู้และอบรมเทคโนโลยีใหม่ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและระบบการทำงานขององค์กรท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือสนับสนุนมากขึ้น ควรมีการประกาศเกียรติคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงานเกี่ยวกับกรรมการศึกษากรรการศึกษาคือเป็นผู้มีความรู้และความเสียสละต่อส่วนรวมควรชี้แจงระเบียบกฎเกณฑ์และบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษางานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เสริมสร้างสัมพันธภาพกับหน่วยงานอื่นมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มและชมรมต่าง ๆ ชุมชนและโรงเรียนร่วมกันจัดตั้งชมรมศิษย์เก่าควรมีการประชุม ทุกปีให้กำหนดระเบียบการจัดตั้งให้ชัดเจน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ตามลำดับ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตตามตัวแปรประสบการณ์การดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2544 คือครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว 80 คนโดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือแนวทางการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้หอองค์ประกอบ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ คือ งานการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจาก ชุมชน งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ และงานการประชาสัมพันธ์ ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ห้าระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ประกอบด้วยคำถามจำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและพิจารณาสร้างเป็นคำถามจำนวน 32 ข้อ แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และเพื่อแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .9564

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอีกชั้นหนึ่ง ปรากฏว่าจากแบบสอบถาม 80 ได้รับคืนมา 80 คิดเป็นร้อยละ 100 และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้ง 80 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows (statistical package for the social sciences / for windows) เพื่อหาค่าทางสถิติ ได้แก่

1.1 หาค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์แบบสอบถามที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

1.2 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ของ เบสต์ (Best. 1977 : 184) เพื่อทราบระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

1.3 หาค่าที (t-test) เปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ตามตัวแปรประสพการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเปิด ด้วยการจัดลำดับความถี่ของข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตเพื่อใช้ประกอบการอภิปรายผล

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในองค์ประกอบงานการให้บริการชุมชน ด้านต่าง ๆ งานการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษางานจัดตั้งกลุ่มชุมชน สมาคม มูลนิธิ และงานประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนงานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ตามตัวแปรประสพการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนพบว่า

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่มีประสพการณ์ดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า งานการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารที่มีประสพการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารที่มีประสพการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ส่วนงานการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา งานจัดตั้งกลุ่มชุมชน สมาคม มูลนิธิ งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนและงานประชาสัมพันธ์ ปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้งภาพรวม และรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต จากแบบสอบถาม ปลายเปิดพบว่า มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ควรได้รับงบประมาณสนับสนุน และควรมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรงด้านการให้บริการด้านชุมชนด้านต่าง ๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ควรจัดแหล่งเรียนรู้และอบรมเทคโนโลยีใหม่ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์ด้านนโยบาย และระบบการทำงานขององค์กรท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือสนับสนุนมากขึ้น ควรมีการประกาศเกียรติคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงานเกี่ยวกับกรรมการศึกษากรรณการศึกษามีผู้มีความรู้และความเสียสละต่อส่วนรวมควรชี้แจงระเบียบกฎเกณฑ์และบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษางาน การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เสริมสร้างสัมพันธภาพกับหน่วยงานอื่นมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มและชมรมต่าง ๆ ชุมชนและโรงเรียน ร่วมกันจัดตั้งชมรมศิษย์เก่าควรมีการประชุมทุกปีให้กำหนดระเบียบการจัดตั้งให้ชัดเจน

อภิปรายผล

1. การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนองค์ประกอบด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โชคชัย ไกรนรา (2525 : 64 -68) ที่ศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ อำนวย คงทอง (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับปริญญา รอดแก้ว (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษางานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับงาน วิจัยของ สวาท หาญกลับ (2534 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สิ้นเทา บุญขวัญ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ จรรย์ บุรีภักดี (2537: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง พบว่า การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนชุมชนของผู้บริหาร ครู อาจารย์ กรรมการสภาตำบล โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ธวัชชัย บุญเดิม (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสุวิพิศ หกสุวรรณ (2541 : 141) ที่ศึกษาการบริหาร การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ระดับปานกลาง

การที่ผลวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวม และในรายองค์ประกอบงานการให้บริหารชุมชนด้านต่าง ๆ งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ งานประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่างานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่ใช่งานหลักของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เป็นงานเสริมที่จำทำให้งานวิชาการดีขึ้น การปฏิบัติงานด้านนี้จึงปฏิบัติงานไม่สูงมากนัก อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขาดงบประมาณ ทำให้การให้บริการด้านต่าง ๆ เกินกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ และการให้บริการทางวิชาการ

ให้คำแนะนำหรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน ให้บริการด้านอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ แก่ชุมชน ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์กันให้ทราบอย่างทั่วถึง ประกอบกับชุมชนหรือประชาชนเองก็ไม่ทราบถึงงานบริการบางอย่างที่ทางโรงเรียนจัดให้ เช่นห้องสมุดประชาชน ชุมชนจะไม่ค่อยให้ความสนใจมากนัก แต่ในยุคของข้อมูลข่าวสารการพยายามปรับตัวของประชาชนหรือชุมชน ที่จะทำให้ความสำคัญกับเรื่องของการศึกษามีมากขึ้น การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารจึงอยู่ในระดับที่พอสามารถทำไปได้โดยไม่ติดขัด แต่ไม่ถึงกับมากหรือน้อยเกินไป

เป็นที่น่าสังเกตว่า งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะเป็นเพราะว่า จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดมีเศรษฐกิจดีจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยเมื่อเทียบกับ จังหวัดอื่น ๆ รายได้ของประชากรต่อคนต่อปีอยู่ในระดับสูง ชุมชนหรือประชาชนในจังหวัดภูเก็ต จึงมีกำลังความสามารถที่จะให้การสนับสนุน หรือบริจาคสิ่งของต่าง ๆ ให้กับทางโรงเรียนเพื่อการศึกษาได้เต็มที่

น่าจะมีประโยชน์ถ้าจะยกระดับการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นกว่านี้ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรหาวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่ว่า โรงเรียนควรริเริ่มในการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ และน่าจะดีกว่า ถ้าจะยกระดับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกรรมการศึกษาให้สูงกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ โดยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรพิจารณาวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่ว่า ควรมีการประชุมกรรมการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ ควรจัดอบรมสัมมนากรรมการศึกษาให้ทราบบทบาทและหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานไปในแนวเดียวกัน ควรให้กรรมการศึกษาได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารกิจการของโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรพิจารณาวิธีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่ว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ควรมีเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเดือนละสองครั้ง พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบรายองค์ประกอบพบว่า งานการบริการชุมชนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับ มุกดา สุนทรรัตน์ (2532 : 27 - 28) กล่าวว่า คนเราเมื่อทำงานมาระยะหนึ่งแล้ว หลังจาก

ที่ได้ทุ่มเททั้งกำลังใจ กำลังกาย การทำงานให้กับองค์กร อาจเกิดความแข็งและเปื้อนหนายที่ทำมาหลายปี จนเกิดความซ้ำซากจำเจ ทำให้ผลงานเริ่มถดถอย แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของดินเทานุญขวัญ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทัศนะของครูอาจารย์ พบว่าผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของประธานกรรมการศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารไม่เป็นตัวแปร ที่ทำให้การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต แม้จะมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แต่ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ชุมชนไม่แตกต่างกัน และอาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ชุมชน ตามแนวการบริหารการศึกษาแนวใหม่ ซึ่งจะต้องให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้บริหารไม่ว่าจะดำรงอยู่ในตำแหน่งนานเพียงใด ได้รับความรู้ดังกล่าวพร้อม ๆ กัน

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในงานการให้บริการชุมชนด้านอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี ผลการวิจัยพบเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เข้าสู่ตำแหน่งโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการบริหาร มีมนุษยสัมพันธ์กับชุมชนทำให้รู้จักกับบุคคลในชุมชนมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี จึงสามารถปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ได้ดีกว่า

น่าจะเป็นประโยชน์ ถ้าให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ดำเนินการประชาสัมพันธ์ตนเองและโรงเรียนให้กับชุมชนทราบ และดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกทางด้านมวลชนกับชุมชน เพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกัน ซึ่งผลที่ได้รับก็คือความร่วมมือในงานด้านต่าง ๆ จากประชาชน ซึ่งอาจจะส่งผลให้การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมากได้

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมและ

รายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของมะโน ไชยเพชร (2534 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมและงานบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุชาติ ทองบุญยัง (2537 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต การปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนคติของครูอาจารย์ที่ขนาดโรงเรียนต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ ศิริรัชชัย นิลวงศ์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันทนีย์ สวาสดีธรรม (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสงขลา ที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ขนาดของโรงเรียน ที่ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ ไม่เป็นตัวแปร ที่ทำให้การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า น่าจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันมีความพร้อมภายในในการจัดบุคลากร ด้านงบประมาณ และการคมนาคมที่สะดวกขึ้น ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนมีงบประมาณในการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน เพื่อสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นขึ้นทุกโรงเรียนทำให้ผู้บริหารมีความตระหนักในการปฏิบัติการกิจของโรงเรียนอย่างจริงจัง ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 58) กำหนดว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติการกิจด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยเฉลี่ยวันละ 2 - 4 ชั่วโมง ซึ่งน่าจะเป็นเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน และตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 :42) ได้อธิบายว่า คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ได้กำหนดคุณวุฒิของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีวุฒิ

ทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีในตำแหน่งครูใหญ่ ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเหล่านี้มีพื้นฐานทางด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารต่าง ๆ ของโรงเรียนเหล่านี้มีพื้นฐานทางด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหารต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ไม่ต่างกัน จึงน่าจะเป็นเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

น่าจะเป็นประโยชน์ หากใช้ผลการวิจัยนี้ชี้แนะวิธีการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่าตัวแปรขนาดของโรงเรียน ไม่ได้เป็นตัวแปรที่กำหนดให้การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันแต่อย่างใด ซึ่งเป็นที่เข้าใจว่า การบริหารงานด้านการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สามารถอธิบายให้ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใดก็ได้ ซึ่งขนาดของโรงเรียนต่างกัน มิได้ทำให้ผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่มีความจำเป็นในการให้บริการชุมชน เพื่อเป็นการบริการแก่ชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ควรเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน
3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ควรริเริ่มในการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน
4. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ควรให้มีการประชุมกรรมการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ เพื่อให้กรรมการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
5. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ควรมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อชุมชนจะได้ทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวของโรงเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

6. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ในการช่วยเหลือโรงเรียนในทุกด้าน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรับผิดชอบร่วมกันในกิจกรรมของโรงเรียนทุก ๆ ด้าน

7. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่ประสบการณการดำรงตำแหน่ง 5 ปีขึ้นไป ควรเข้ารับการอบรมจากสถาบันพัฒนาผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาตนเองในภารกิจการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต
2. ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่นที่แตกต่างจากจังหวัดภูเก็ต ในด้านเศรษฐกิจหรือสภาพแวดล้อม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิติมา ปรีดีดีดก. ทฤษฎีบริหารองค์กร. กรุงเทพฯ : หจก. ธนะการพิมพ์, 2529.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. กรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2531.
- การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 7. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2528.
- การประถมศึกษา 2526. กระทรวงศึกษาธิการ : ม.ป.ท., 2526.
- การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2525-2534. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2529.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป, 2535.
- แผนพัฒนาการศึกษาระดับชาติ ฉบับที่ 8 (พุทธศักราช 2540-2544). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2540.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542. อัดสำเนา.
- มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินบุคคลภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอก บล็อก, 2543.
- จรัญ บุรีภักดี. การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537. ถ่ายเอกสาร.
- จันทราณี สงวนนาม. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา
- เฉลิม แซ่มซ้าย. งานบริหารการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ชีรวัดณ์ นิจนตร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- โชคชัย ไกรนรา. ทักษะของครูต่อบทบาทการบริหารการประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ธวัชชัย บุญเต็ม. การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญจังหวัดชัยภูมิ. ปรินิพนธ์ กศ.ม มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรภูมิ ประทุมทรัพย์. การบริหารการศึกษา. สงขลา : ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.
- ธีรภูมิ ประทุมทรัพย์ และคนอื่น ๆ. การบริหารและการนิเทศการศึกษา. สงขลา : ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2530.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. "ภาวะผู้นำหรือประมุขศิลป์," การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- _____ . "ภาวะผู้นำหรือประมุขศิลป์," ใน การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ปริญญา รอดแก้ว. การศึกษางานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529. อัดสำเนา.
- ประกอบ คุณารักษ์ และคนอื่น ๆ. รายงานผลการวิจัย : ตัวการทางวัฒนธรรมที่นำไปสู่พฤติกรรม การตัดสินใจของหัวหน้าสถาบันการประถมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ , 2531.
- ประจวบ ต่อตระกูล. บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทักษะของครูและประชาชน. ปรินิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ประภาพรรณ เข้มสุภาษิต และเดโช บุญยภักดิ์. เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 5 – 8 การบริหารงานกิจการนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2523.

- ประเสริฐ ช่างงษ์. ปัญหาการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด
 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
 อัดสำเนา.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการฝึก
อบรมผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยที่ 5-6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
 2525.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และคนอื่น ๆ. “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” ใน เอกสารการสอน
ชุดวิชาการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยที่ 5-6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาธิราช, 2525.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ दिलก พัฒนวิชัยโชติ. “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” ใน
เอกสารการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยที่ 5 - 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาธิราช, 2528.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
 _____ . หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2529.
- พิศิฐ พิษณานนท์. การบริหารโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร,
 2530.
- พิมพ์วรรณ เทพสุเมธานนท์ และประกอบ คูปรัตน์. โรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัด
 ป.สัมพันธ์พานิช, 2527.
- เพ็ญศักดิ์ เรือนใจมั่น. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา. ในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์
 ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- ภิญโญ สาร. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516.
 _____ . หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2519
- มะโน ไชยเพชร. การศึกษาการปฏิบัติงานห้องสมุด ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537. ถ่ายเอกสาร.
- มุกดา สุนทรรัตน์. “แก๊ซิ่งและเปื่องงานด้วย Job Enrichment & Job Enlargement,”
 ใน วารสารเพิ่มผลผลิต. 28 : 27 –28 ; ธันวาคม 2531 – มกราคม 2532.
- เมธี ปิลันธนานนท์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2525.

- เมธี ปิลาณานนท์. การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์ , 2529.
- วรรณีย์ เหล่าสุนทร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. สงขลา : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา, 2525.
- วันทนีย์ สวาสดีธรรม. การศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2540. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร วรุตบางกูร. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชนิษฐ์การพิมพ์, 2520.
- วิทยา บุญสม. การบริหารโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ คม กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- วินัย รัตนพันธ์. การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- วิพล นาคพันธ์. การบริหารงานอาคารสถานที่และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา. อุทัยธานี : ชมรมพัฒนาความรู้ระเบียบ กฎหมาย, 2538.
- วิรัตน์ ศิริบุรณ. การศึกษาสมรรถภาพในการบริหารของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2522.
- วิเชียร อ่อนประเสริฐ. การศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529. อัดสำเนา.
- ศิริธงชัย นิลวงศ์. การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- สนอง เครือมาก. คู่มือสอบ ผอ.ปจ., ผช.ผอ.ปจ., หน.ปอ./ก., ผช.หน.ปอ./ก., อาจารย์ใหญ่, ครูใหญ่, ปฏิบัติการ สปจ. สปอ./ก., โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. นครสวรรค์ : บริษัท เรียนดี จำกัด, 2538.

- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทศาลศิลป์, 2523.
- สมบุญรณ์ พรรณนาภ. หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2521.
- สมมาธ จ้อยทอง. การใช้ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนเพื่องานบริหารโรงเรียนของจังหวัดชลบุรี.
ปริญญาานิพนธ์ กศม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2526. อัดสำเนา.
- สมมาตร แก้วลาย. การศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดตรัง. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา, 2528. อัดสำเนา.
- สมยศ มีเทศน์. การบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตการศึกษา 6.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524.
- สมศักดิ์ ศรีมานิชญ์. การมีมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2544.
- สวาท หาญกลับ. การศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- สามัญศึกษา, กรม. การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : จงเจริญ
การพิมพ์, 2535. (เอกสารประกอบความรู้หมวดที่ 2 การอบรมเตรียมผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา)
- _____ . การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.
- สินเทา บุญขวัญ. การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทัศนะ
ของครูอาจารย์และประธานกรรมการ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- สิรัตน์ สุทธิดาราร. การศึกษาการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
ในจังหวัดตรัง. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, 2529.
อัดสำเนา.
- สิริ เทศประสิทธิ์. เอกสารการสอนชุดวิชา โรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.
- สวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ . การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. ม.ป.ท. 2529.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. "ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครอง," ใน ประชากร
ศึกษา 24 (4) : 4 11 : พฤศจิกายน 2515.

- สุภรณ์ ศรีพหล. “โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2526.
- สุชาติ ทองบุญยัง. การศึกษากการปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- สุนิตย์ สุวรรณมณี. การศึกษากการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- สุพิชญา ธีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2 . สมุทรปราการ : ชนิษฐ์การพิมพ์, 2522.
- สุวิธ แก้วเกษม. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. รายงานการประเมินผลการจัดการศึกษา พื้นฐานเพื่อปวงชน พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.
- หวน พันธุ์พันธ์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- “เอกสารรัชกาลที่ 9 ,” ใน 5 ธันวาคมหาราช. คณิตไทยประสิทธิ์. หน้า 58-72. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2528.
- อุทัย บุญประเสริฐ . และคนอื่น ๆ. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน เล่มที่ 2 หน่วยที่ 8. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525.
- เอกชัย ถีสุขพันธ์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลปการพิมพ์, 2528.
- อำนาจ คงทอง. การศึกษากการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2540. ถ่ายเอกสาร.
- Best ,John W. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall , 1997.
- Campbell, Roald F. and others. Introduction to Education Administration. 4th ed. New York :Allyn and Bacon , Inc., 1972.

- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1979.
- Haknen ,Lauri John. "An Investigation of School Community Communication in Vermillion South Dakota, Districts, " Dissertation Abstracts International. V. 35 P.6004-A; March 1975.
- Hencley, Stephen P Lloyd E. McCleary J.H. and Mc Grate. The Elementary School Principalship. New York : Donald Mead and Company, 1970.
- Kindred, Leslie W. School Public Relation. New Jersey : Perntice – Hall, 1957.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities, Journal of Education and Psychological Measurement. 30 : 607-610 ; 1970.
- Ray, James Oliver. "Priorities of Major Tasks of South Carolina High School Principals as Perceived by Selected Referent Groups of the School Community," Dissertation Abstracts International. Vol. 42, No. 2, p. 492 - A ; 1980.
- Stoop, Emery and M.L. Rafferty, Jr. Practice and Trends in School Administration. New York : Ginn, 1961.
- Thigpjin, Carol G. " A Comparative Study of the Community Service Function of Community Colleges and Community Schools in Tennessee, " Dissertation Abstracts International. Vol. 42, No. 2, 1980.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

(สำเนา)

ที่ ทม 2301/ว.2001

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

3 สิงหาคม 2544

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวสุทิดา พิมลจินดา เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต "

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ เจียบประเสริฐ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ดร.สมบุญร์ ชิตพงศ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญร์ ชิตพงศ์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร, โทรสาร (074) 443988

(สำเนา)

ที่ ทม 2301/2005

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

3 สิงหาคม 2544

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบ้านบางเหนียว

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวสุทิดา พิมลจินดา เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต “

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ เจริญประเสริฐ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม พร้อมข้อเสนอแนะ ทั้งเพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขให้แบบสอบถามถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้งานวิจัยมีคุณภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ดร. สมบูรณ์ ชิตพงศ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร., โทรสาร (074) 443988

(สำเนา)

ที่ ทม 2301/2002

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

3 สิงหาคม 2544

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์

เรียน คุณพวงทิพย์ รักแต่งงาน

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวสุทิดา พิมพ์จินดา เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต "

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

อาจารย์ ดร.โสภาค วีริโยธิน

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ เจียบประเสริฐ

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม พร้อมข้อเสนอแนะ ทั้งเพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขให้แบบสอบถามถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้งานวิจัยมีคุณภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ดร. สมบูรณ์ ชิตพงศ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร. โทรสาร (074) 443988

(สำเนา)

ที่ ทม 2301/2003

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

3 สิงหาคม 2544

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวสุทิดา พิมพ์จินดา เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต"

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เจริญประเสริฐ

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม พร้อมข้อเสนอแนะ ทั้งเพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขให้แบบสอบถามถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้งานวิจัยมีคุณภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ดร. สมบูรณ์ ชิตพงศ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร. โทรสาร (074) 443988

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

๒๕๖๓

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ผู้วิจัย

นางสาวสุทิดา ทิมลจินดา

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยทักษิณ-สถาบันราชภัฏภูเก็ต

คณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์

ดร.โสภาค วิริโยธิน

ประธานกรรมการ

ดร.ปราโมทย์ เจียมประเสริฐ

กรรมการ

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตรงตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

สำหรับผู้วิจัย

1. ขนาดของโรงเรียน

b1

ขนาดเล็ก

ขนาดใหญ่

2. ประสบการณ์ในตำแหน่ง

b2

ต่ำกว่า 5 ปี

ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2

ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนนี้มี 32 ข้อ โปรดตอบทุกข้อซึ่งเป็นการศึกษาการปฏิบัติงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
ประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ภายใต้องค์ประกอบ 6 ด้าน คือ

- 1.1 งานการให้บริการชุมชนด้านต่างๆ
- 1.2 งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน
- 1.3 งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา
- 1.4 งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ
- 1.5 การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ
- 1.6 งานการประชาสัมพันธ์

2. ในการตอบแบบสอบถามขอให้ท่าน ได้โปรดใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาว่าท่านมี
การปฏิบัติงาน แต่ละด้านอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติงาน
เป็นรายข้อ ตามที่ท่านปฏิบัติจริง กล่าวคือ

ถ้าท่าน มีการปฏิบัติงานนั้น ในระดับน้อยที่สุด กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง
หมายเลข 1

ถ้าท่าน มีการปฏิบัติงานนั้น ในระดับน้อย กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง
หมายเลข 2

ถ้าท่าน มีการปฏิบัติงานนั้น ในระดับปานกลาง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง
หมายเลข 3

ถ้าท่าน มีการปฏิบัติงานนั้น ในระดับมาก กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง
หมายเลข 4

ถ้าท่าน มีการปฏิบัติงานนั้น ในระดับมากที่สุด กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง
หมายเลข 5

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	การปฏิบัติงาน					สำหรับ วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
0	งานการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ การให้ยืมโต๊ะ เก้าอี้ในกิจกรรมของชุมชน	✓	
00	งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจาก ชุมชน การได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงาน	✓	

จากตัวอย่างข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ในช่องระดับการปฏิบัติงานมาก คือ คะแนน 4 หมายถึง การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการงานให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ โดยการบริการให้ยืมโต๊ะ เก้าอี้ในกิจกรรมของชุมชน ในระดับมาก

จากตัวอย่างข้อ 00 ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ คะแนน 5 หมายถึง การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านงานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนในการได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงานจากชุมชนในระดับมากที่สุด

ข้อที่	องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	การปฏิบัติงาน					สำหรับ วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
1.	งานควรให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ การให้บริการแก่ชุมชนด้านอาคาร สถานที่.....						☐ b3
2.	การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปกครอง นักเรียนที่มาติดต่องานในโรงเรียน.....						☐ b4
3.	การให้บริการความรู้ด้านต่างๆ แก่ชุมชน						☐ b5
4.	การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้สนาม กีฬาในโรงเรียน.....						☐ b6
5.	การนำนักเรียนออกพัฒนาสถานที่สำคัญๆ ของชุมชน.....						☐ b7
6.	การให้บริการห้องสมุดโรงเรียนแก่ชุมชน งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจาก ชุมชน						☐ b8
7.	การให้โอกาสแก่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วย เหลือในโรงเรียน.....						☐ b9
8.	การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญ ของโรงเรียน.....						☐ b10
9.	การเชิญผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม วันสำคัญของโรงเรียน.....						☐ b11
10.	การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วย งานอื่นในชุมชน.....						☐ b12
11.	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ใน การเรียนการสอน.....						☐ b13
12.	งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา (กรรมการ โรงเรียน)						☐ b14
13.	การประชุมกรรมการศึกษาเป็นระยะๆ						☐ b14
	การขอความร่วมมือด้านแรงงานจากคณะ กรรมการศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน.....						☐ b15

ข้อที่	องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	การปฏิบัติงาน					สำหรับ วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
14.	การให้เกียรติยกย่องแก่กรรมการศึกษาตาม โอกาสที่เหมาะสม.....	☐ b16
15.	การขอความร่วมมือจากกรรมการศึกษาใน การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นระยะๆ <u>งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ</u>	☐ b17
16.	การประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นระยะ ๆ.....	☐ b18
17.	การดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนใน ด้านประเพณีต่าง ๆ.....	☐ b19
18.	การให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและหน่วย งานอื่นตามโอกาสเหมาะสม.....	☐ b20
19.	การประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างโรง เรียนกับชุมชนเป็นระยะ ๆ.....	☐ b21
20.	การนำผลการประเมินความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนมาเป็นข้อมูลในการวาง แผนดำเนินงานต่อไป.....	☐ b22
21.	การให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ ติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน.....	☐ b23
22.	การออกเยี่ยมบ้านเป็นระยะ ๆ..... <u>การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ</u>	☐ b24
23.	การเชิญกรรมการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียนมาร่วมรับผิดชอบในการจัดตั้ง กลุ่มชมรมสมาคม มูลนิธิ.....	☐ b25

ข้อที่	องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	การปฏิบัติงาน					ด้านรับ วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
24.	การอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ใน โรงเรียนให้กับผู้ก่อตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ.....						☐ b26
25.	การให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิแก่บุคลากร ใน โรงเรียน.....						☐ b27
26.	การเปิดโอกาสให้กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ต่างๆ ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการ ศึกษาของโรงเรียน.....						☐ b28
	<u>งานการประชาสัมพันธ์</u>						
27.	การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน.....						☐ b29
28.	การติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนกับชุมชน.....						☐ b28
29.	การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนมา ประกอบในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย ของโรงเรียน.....						☐ b30
30.	การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน กับ ชุมชนโดยการใช้การประชาสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง.....						☐ b31
31.	การประชาสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนอย่าง ต่อเนื่อง						☐ b32
32.	การรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ ชุมชนทราบ						☐ b33

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดภูเก็ต

คำชี้แจง

โปรดระบุข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์งานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดภูเก็ต

องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
1. งานการให้บริการชุมชนด้านต่างๆ	1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
2. งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุน จากชุมชน	1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
3. งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา	1..... 2..... 3..... 4..... 5.....

องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
4. งานการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและ หน่วยงานอื่นๆ	1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
5. การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ	1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
6. งานการประชาสัมพันธ์	1..... 2..... 3..... 4..... 5.....

ภาคผนวก ค
ตาราง 8

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงานความสำคัญระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกเป็นรายชื่อและรายองค์ประกอบ

ข้อที่	องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	\bar{X}	SD	ระดับการปฏิบัติงาน
<u>งานการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ</u>				
1.	การให้บริการแก่ชุมชนด้านอาคารสถานที่	3.5250	.9410	ปานกลาง
2.	การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปกครองนักเรียนที่มาติดต่องานในโรงเรียน	3.9875	.9208	มาก
3.	การให้บริการความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน	3.1875	.7970	ปานกลาง
4.	การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้สนามกีฬาในโรงเรียน	4.2250	.9137	มาก
5.	การนำนักเรียนออกพัฒนาสถานที่สำคัญ ๆ ของชุมชน	3.2750	.8109	ปานกลาง
6.	การให้บริการห้องสมุดโรงเรียนแก่ชุมชน	2.8250	.8969	น้อย
<u>งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน</u>				
7.	การให้โอกาสแก่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือในโรงเรียน	2.0250	.9850	น้อย
8.	การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน	3.6875	.8801	มาก
9.	การเชิญผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน	2.1875	.7970	น้อย
10.	การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นในชุมชน	2.1625	.8779	น้อย
11.	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน	2.7625	.7834	ปานกลาง
<u>งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษา (กรรมการโรงเรียน)</u>				
12.	การประชุมกรรมการศึกษาเป็นระยะ ๆ	3.3750	.8769	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	\bar{X}	SD	ระดับการปฏิบัติงาน
13.	การขอความร่วมมือด้านแรงงานจากคณะกรรมการศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน	2.8875	.9678	ปานกลาง
14.	การให้เกียรติยกย่องแก่กรรมการศึกษาตามโอกาสที่เหมาะสม	3.7125	.9167	มาก
15.	การขอความร่วมมือจากกรรมการศึกษาในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นระยะ ๆ	2.6000	.9757	ปานกลาง
	<u>งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ</u>			
16.	การประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่นเป็นระยะ ๆ	3.5875	.8373	ปานกลาง
17.	การดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในด้านประเพณีต่าง ๆ	3.7500	.9480	มาก
18.	การให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่นตามโอกาสเหมาะสม	3.7875	.8065	มาก
19.	การประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นระยะ ๆ	3.2750	.9410	ปานกลาง
20.	การนำผลการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมาเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินงานต่อไป	3.2872	.9028	ปานกลาง
21.	การให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน	3.7625	.8894	มาก
22.	การออกเยี่ยมบ้านเป็นระยะ ๆ	3.2000	.8627	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	องค์ประกอบงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	\bar{X}	SD	ระดับการปฏิบัติงาน
	<u>การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ</u>			
23.	การเชิญกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน มาร่วมรับผิดชอบในการจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม มูลนิธิ	2.7625	.9736	ปานกลาง
24.	การอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ให้กับผู้ก่อตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ	2.9625	.8815	ปานกลาง
25.	ชมรม สมาคม มูลนิธิแก่บุคลากรในโรงเรียน การเปิดโอกาสให้กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ	2.7875	.9710	ปานกลาง
26.	ต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา ของโรงเรียน	3.2375	.8858	ปานกลาง
	<u>งานการประชาสัมพันธ์</u>			
27.	การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.4875	.8259	ปานกลาง
28.	การติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนกับชุมชน	3.3375	.7892	ปานกลาง
29.	การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนมาประกอบ ในการตัดสินใจกำหนดนโยบายของโรงเรียน	3.6000	.7671	ปานกลาง
30.	ชุมชนโดยการให้การประชาสัมพันธ์อย่าง ต่อเนื่อง	3.6375	.8089	ปานกลาง
31.	การประชาสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนอย่าง ต่อเนื่อง	3.4375	.8089	ปานกลาง
32.	การรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ ชุมชนทราบ	3.5625	.7931	ปานกลาง

บทคัดย่อ

ศึกษารูปแบบปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2544

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามตัวแปรประสพการณ์การดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2544 จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 32 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าที (t-test) ในการทดสอบสมมุติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นงานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีประสพการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ยกเว้นรายองค์ประกอบงานการให้บริการชุมชนด้านต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสพการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสพการณ์การดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี
3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิญชวนตัวแทนชุมชนหลากหลายอาชีพเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีการจัดประชุมอบรมสัมมนาคณะกรรมการการศึกษา ดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกทางด้านมวลชนกับชุมชนเพื่อสร้างความคุ้นเคยต่อเนื่องโดยใช้การประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนชุมชนหรือประชาชนในชุมชน เห็นความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

A STUDY OF SCHOOL-COMMUNITY-RELATIONS WORK PERFORMANCE
BY THE PRIMARY-SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE
OF PHUKET PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT

BY

SUTISA PHIMONJINDA

Presented to Thaksin University in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Education in Educational Administration

October, 2001

This research sought to know the levels of performance of school-community-relations work by the primary-school administrators under the Office of Phuket Provincial Primary Education, to look comparatively at the performance along the variables of job experience and school size, and to obtain suggestions for improvement of the performance.

The research sample group consisted of 80 primary-school administrators under the Office of Phuket Provincial Primary Education during the 2001 academic year. The data-gathering instrument was 32-item rating-scale questionnaire. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test for hypothesis testing.

Following are the research findings.

1. The administrators performed the work collectively and component-wise at moderate level, except for the aspect of community support, where the performance was at high level.
2. The administrators differing in job experience performed the work collectively and component-wise with no difference, except for the aspect of community services, where they differed at the .01 level of statistical significance. The administrators with job experience of five years and more performed the work more than their counterparts with fewer than five years of job experience.
3. The administrators at schools of different sizes did not differ in their performance of the work, collectively as well as component-wise.

Suggestions for improvement of the work were: school administrators should conduct public relations to invite participation in school activities by community representatives from various occupations; meetings and seminars should be held involving education committee members; there should be an aggressive public-relations campaign targeting the public and the community to maintain continuous close relations, making use of all forms of public relations to remind school administrators, community representatives, and the local public of the importance of school-community relations.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวสุทธิดา ชื่อสกุล พิมพ์จินดา
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 8 เดือนมกราคม พุทธศักราช 2513
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
สถานที่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 12/400 ถ.เจ้าฟ้า ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000 โทร. 076-213478 ,01-8959394
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูผู้สอนชั้นอนุบาล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
พ.ศ. 2531	จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
พ.ศ. 2534	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2544	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการบริหารการ ศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

